

**ULUSLARARASI KATILIMLI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE NÖROLOJİSİ
SEMPOZYUMU**

**SAĞLIKLI GELİŞİM İÇİN
HAREKETE GEÇİN**

29-30 NİSAN 2017

BİLDİRİ KİTABI

Copyright 2018

Bu kitabın basıl, yayım ve satış hakları Üsküdar Üniversitesi'ne aittir.

Üsküdar Üniversitesi'nin izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

ISBN 978-605-9596-09-1

**ULUSLARARASI KATILIMLI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE NÖROLOJİSİ SEMPOZYUMU
BİLDİRİ KİTABI**

Editörler: Prof. Dr. Nilgün SARP

Arş. Gör. Begüm GAMİŞ

SAĞLIK BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

— ÇOCUK GELİŞİMİ VE NÖROLOJİSİ SEMPOZYUMU —

SAĞLIKLI GELİŞİM İÇİN HAREKETE GEÇİN

29-30 NİSAN 2017 SAAT: 09.00-17.00

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ MERKEZ YERLEŞKE NERMİN TARHAN KONFERANS SALONU
ALTUNİZADE MAH. HALUK TÜRKSOY SK. NO:14 ÜSKÜDAR / İSTANBUL

www.cgnsempozyumu.com

Çocuk Gelişimi ve Nörolojisi Sempozyumu, Sağlık Bilimleri Fakültesi – Çocuk Gelişimi Bölümü tarafından düzenlenmektedir.

0216 400 22 22

[uskudaruniversitesi](https://www.facebook.com/uskudaruniversitesi)

[uskudaruni](https://twitter.com/uskudaruni)

[uskudaruniversitesi](https://www.youtube.com/uskudaruniversitesi)

[uskudaruni](https://www.instagram.com/uskudaruni)

www.uskudar.edu.tr

Sempozyum Onur Kurulu

Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat TARHAN

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haydar SUR

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilgün SARP

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Yrd. Doç. Dr. Aynur AKINCI AYDOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Hamiyet SAYAN

Yrd. Doç. Dr. Meliha KIRKINCIOĞLU

Öğr. Gör. Neşe ŞEKERCİ

Öğr. Gör. Ümit ERTEM

Uzm. Aşim İNCESULU

Arş. Gör. Begüm GAMİŞ

Çocuk Gelişimi ve Eğitimcileri Derneği (CGE-DER) İstanbul Şubesi

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Nevzat TARHAN

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Prof. Dr. Haydar SUR

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Prof. Dr. Nilgün SARP

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Prof. Dr. Oğuz TANRIDAĞ

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Prof. Dr. Ahmet ALTINDAĞ

Ankara Üniversitesi / Ankara

Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN

Ankara Üniversitesi / Ankara

Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL

Ankara Üniversitesi / Ankara

Prof. Dr. Banu ANLAR
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Figen GÜRSOY
Ankara Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Figen TURAN
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Gülen BARAN
Ankara Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Güler CİMETE
Üsküdar Üniversitesi / İstanbul
Prof. Dr. İsmihan ARTAN
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Kalbiye YALAZ
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Neriman ARAL
Ankara Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Nilgün BAYSAL METİN
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Pınar BAYHAN
Hacettepe Üniversitesi / Ankara
Prof. Dr. Sinan CANAN
Üsküdar Üniversitesi / İstanbul
Prof. Dr. Tayfun UZBAY
Üsküdar Üniversitesi / İstanbul
Prof. Dr. Türker KILIÇ
Bahçeşehir Üniversitesi / İstanbul
Prof. Dr. Meziyet ARI
Bilgi Üniversitesi / İstanbul
Doç. Dr. Arzu ÖZYÜREK
Karabük Üniversitesi / Karabük

Doç. Dr. Ender DURUALP

Ankara Üniversitesi / Ankara

Doç. Dr. Gülşen KÖSE

İstanbul Hamidiye Şişli Etfal Eğitim Ve Araştırma Hastanesi / İstanbul

Doç. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI

Ankara Üniversitesi / Ankara

Doç. Dr. Nurper SAVAŞ ÜLKÜER

Doç. Dr. Özcan DOĞAN

Hacettepe Üniversitesi / Ankara

Doç. Dr. Saniye BENCİK KANGAL

Hacettepe Üniversitesi / Ankara

Doç. Dr. Tayfun DOĞAN

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Doç. Dr. Zeynep ÇETİN

Hacettepe Üniversitesi / Ankara

Yrd. Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU

Hacettepe Üniversitesi / Ankara

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL

Üsküdar Üniversitesi / İstanbul

Sempozyum Sekreteri

Arş. Gör. Begüm GAMİŞ

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü olarak, Çocuk Gelişimi ve Eğitimcileri Derneği işbirliği ile 29-30 Nisan 2017 tarihlerinde ilk kez “I. Uluslararası katılımlı Çocuk Gelişimi ve Nörolojisi Sempozyumu’nu düzenliyoruz.

Birinci Sempozyumun teması, “SAĞLIKLI GELİŞİM İÇİN HAREKETE GEÇİN” olarak belirlenmiştir.

Sempozyumda; davetli konuşmacılar, sunumlar, panel ve bilimsel araştırma sunumları yer alacaktır.

Uluslararası katılımlı Çocuk Gelişimi ve Nörolojisi Sempozyumunun Birincisi, eğitimcilerin, akademisyenlerin, psikologların, psikiyatristlerin, anne babaların ve idarecilerin bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını hedeflemektedir.

Sizleri 29-30 Nisan 2017 tarihlerinde ağırlamaktan onur duyacağız. Lütfen web sayfamızı ziyaret ediniz.

www.cgnsempozyumu.com

Sempozyumda görüşmek dileği ile.

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

Sempozyum Düzenleme Kurul Başkanı

Prof. Dr. Nilgün Sarp

29 Nisan 2017 Cumartesi - Nermin Tarhan Konferans Salonu

9.00 – 9.45	Açılış Konuşmaları Prof. Dr. Nevzat TARHAN Prof. Dr. Nilgün SARP Hilmi TÜRKMEN / Üsküdar Belediye Başkanı Zihni SİNİR ile Yaratıcılık [Zeynep-İrfan SAYAN]
9.45 – 10.15	Konferans Prof. Dr. Banu ANLAR Konu: Beyin Gelişimini Görerek İnceleyelim Looking at Brain Development
10.15 – 10.45	Kahve Molası
10.45 – 12.15	Panel: Beyin ve Mental İyi Oluş Moderatör Prof. Dr. Kalbiye YALAZ Konuşmacı: Prof. Dr. Sinan CANAN Konu: Beynin İnşası Konuşmacı: Doç. Dr. Tayfun DOĞAN Konu: Çocuklarda Mental İyi Oluş Ve Yaşam Kalitesi Konuşmacı: Prof. Dr. Ahmet ALTINDAĞ Konu: Çocukta Beyin Gelişiminde Anne Babalara Öneriler
12.15 – 13.00	Öğle Yemeği
13.15 – 14.00	Konferans Prof. Dr. Kalbiye YALAZ Konu: Erken Tanı Yöntemlerinin Önemi
14.00 – 15.45	Serbest Bildiri Sunumları
15.45 – 16.15	Kahve Molası
16.15 – 17.45	Panel: Çocuğun Nörolojik Gelişimi Moderatör: Prof. Dr. Banu ANLAR Konuşmacı: Doç. Dr. Gülşen KÖSE Konu: Gelişimsel Geriliğin Nedenleri Konuşmacı: Prof. Dr. Güler CİMETE Konu: Nöromusküler Hastalıklı Çocuk Ve Ailelerinin Evde Bakımı Konuşmacı: Prof. Dr. Tayfun UZBAY Konu: Çocuklarda Nöropsikiyatrik İlaç Kullanım Emniyeti
18.00 – 20.30	Kokteyl

29 Nisan 2017 Cumartesi - Kuleli Salonu

- 10.45 – 12.15 **Panel: Beyin Gelişiminde Oyun ve Sanat**
Moderatör: Prof. Dr. Güler CİMETE
Konuşmacı: Uzm. Emine ERGÜN
Konu: Beyin Gelişiminde Oyunun Önemi
Konuşmacı: Fzt. Ebru ÖZKER BEYDİLLİ
Konu: Psikomotor Gelişim Odaklı Yaklaşım İle Çocuğa Ulaşma
Konuşmacı: Uzm. Emine BAUER
Konu: Sanat Terapisi
- 12.15-13.00 **Öğle Yemeği**
- 13.15-14.30 **Serbest Bildiri Sunumları**
- 14.30-15.00 **Kahve Molası**
- 15.00-16.00 **Panel: Çocuklarda Duyu Bütünleme**
Moderatör: Uzm. Ayşim İNCESULU
Konuşmacı: Doç. Dr. Defne KAYA
Konu: Yedi Duyumuz Ve Çocukta Gelişimi
Konuşmacı: Doç. Dr. Yıldız ERDOĞANOĞLU
Konu: Duyu Bütünleme Yetersizliği
Konuşmacı: Öğr. Gör. Shahram MOHSENİ
Konu: Otizmlı Çocuklarda Duyu Bütünleme: Ergoterapi Bakışı
Konuşmacı: Öğr. Gör. Zeynep BAHADIR AĞCE
Konu: Motor Beceri ve Koordinasyon: Ergoterapi Bakışı
Konuşmacı: Öğr. Gör. Çetin SAYACA
Konu: Motor Beceri ve Koordinasyon: Fizyoterapi Bakışı

Workshop 16.00-18.00

Sanat Terapi Atölyesi - Uzm. Emine BAUER (16.00-18.00)

Bütünleştirilmiş Eğitim ve BEP Atölyesi

Uzm. Funda KÖRKUSUZ POYRAZ & Uzm. Aysu KARACA & Uzm. Elif Ceren KAYA
(16.00-18.00)

Drama Atölyesi – Öğr. Gör. Gaye GÖKLÜ (16.00-18.00)

Montessori Atölyesi - Funda GÜRGAN (16.00-18.00)

Çocuk Gelişimi Değerlendirmeleri, Değerlendirmelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Uzm. Selin ALPANDA & Uzm. Aslı SAZCI (16.00-18.00)

30 Nisan 2017, Pazar - Nermin Tarhan Konferans Salonu

- 9:30-10:15 **Konferans - Key Note Speech**
Prof. Dr. Türker KILIÇ
Konu: Yaşam Algımızı Değiştirebilecek Önemde 3 Bilimsel Gelişme
- 10:15 - 10:45 **Kahve Molası**
- 10:45- 12:15 **Panel: Gelişimsel Bakış Açısı ve Disiplinler arası Yaklaşımlar**
Moderatör: Doç. Dr. Defne KAYA
Konuşmacı: Prof. Dr. Neriman ARAL
Konu: Neden Çocuk Gelişimi
Konuşmacı: Dr. Bülent MADİ
Konu: Çocukta Gelişim Desteği ve Multidisipliner Yaklaşımlar
- 12:15 - 13:00 **Öğle Yemeği**
- 13:15 - 14:45 **Konferans**
Prof. Dr. Nilgün SARP & Prof. Dr. Oğuz TANRIDAĞ
Konu: Dil ve Beyin
- 14:45 - 16:00 **Serbest Bildiri Sunumları**
- 16:00 - 16:30 **Kahve Molası**
- 16:30 - 17:00 **Sempozyum Değerlendirme**

30 Nisan 2017, Pazar - Kuleli Salonu

- 10:45- 12:15 **Panel: Erken Çocukluk Eğitimi ve Mentörlük**
Moderatör: Doç. Dr. Nurper SAVAŞ ÜLKÜER
Konuşmacı: Doç. Dr. Nurper SAVAŞ ÜLKÜER
Konu: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Erken Çocukluk Gelişim Hedefleri Ve İzleme Göstergeleri
Konuşmacı: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL
Konu: Çocuk Gelişiminde Mentörlük
Konuşmacı: Dr Mehmet Ali TORUNOĞLU
Konu: Unicef Erken Çocukluk Eğitimi
- 12:15 - 13:00 **Öğle Yemeği**
- 13:15 - 14:45 **Panel: Farklı Gelişen Çocukları Destekleme Süreçleri**
Moderatör: Uzm. Demet GÜLALDI
Konuşmacı: Yrd. Doç. Dr. Aynur AKINCI AYDOĞAN
Konu: Özel Gereksinimli Çocukların Eğitim Sürecinde Çocuk Gelişimcinin Rolü
Konuşmacı: Uzm. Benal SARAÇOĞLU YARDIMCI
Konu: Özel Eğitim Gerektiren Çocuklarda Beyin Gelişimi
Konuşmacı: Mine NIŞLİOĞLU POWELL
Konu: Doğumdan Bugüne Bir Anne Olarak Yaşanan Süreç
Konuşmacı: Demet UYAR
Konu: Yaşam Sürecinde Farklı Çocukları Destekleme
- 14:45 - 16:00 **Serbest Bildiri Sunumları**
- 16:00 - 16:30 **Kahve Molası**

Workshop 17:45-18:00

Sanat Terapi Atölyesi - Uzm. Emine BAUER (16.00-18.00)

Bütünleştirilmiş Eğitim ve BEP Atölyesi

Uzm. Funda KÖRKÜSÜZ POYRAZ & Uzm. Aysu KARACA & Uzm. Elif Ceren KAYA
(16.00-18.00)

Drama Atölyesi - Öğr. Gör. Gaye GÖKLÜ (16.00-18.00)

Montessori Atölyesi - Funda GÜRGAN (16.00-18.00)

Çocuk Gelişimi Değerlendirmeleri, Değerlendirmelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar
Uzm. Selin ALPANDA & Uzm. Aslı SAZCI (16.00-18.00)

İÇİNDEKİLER

Serbest Bildiriler

Erken Çocuklukta Reggio Emilia Yaklaşımı

Gökçen İLHAN YILDIZ 14-25

Psikiyatri Kliniğine Başvuran 06-72 Aylık Çocukların Ve Ailelerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Halime Nur SEZER, Ömer ALPGAN.....26-35

Düşük ve Orta Gelirli Ülkelerde Erken Çocukluk Döneminde Gelişim ve Çocuğa Sunulan Uyarılar

Uzm. Dr. Bedriye Tuğba KARAASLAN.....36-47

0-36 Aylık Dönemde Duyusal Deneyimler ve Yaratıcı Düşüncenin Gelişimi

Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ.....48-53

Hastanede Yatan Çocuk Ve Terapötik Oyun

Sümevra BENER, Elif Rabia ÖZTÜRK.....54-55

Nöromusküler Hastalıklı Çocuk Ve Ailelerinin Evde Bakımı

Prof. Dr. Güler CİMETE.....56-67

Çocuklarda Nöropsikiyatrik İlaç Kullanım Emniyeti

Prof. Dr. Tayfun UZBAY.....68-90

Beyin Gelişiminde Oyunun Önemi

Uzm. Emine ERGÜN.....91-92

Serbest Bildiriler

Spontan Hareket Yeteneği İle Motor Gelişim Profili Arasında İlişki Var Mı?

Turgay ALTUNALAN, Tuba Derya DOĞAN, Arzu YILMAZ.....93

Oyunun Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Çocukların Hayal Gücüne Etkisinin İncelenmesi

Alev KURU.....94-95

Otizimli İkiz Eşinde Nörolojik Bulgular ile Başvuru ve Eş Hastalanma

Ömer ALPGAN.....96-100

Gelişimsel Risk Taşıyan Çocuğa Sahip Ailelerin Erken Müdahale Programlarına Erişimlerinde Karşılaştıkları Problemlerin İncelenmesi

Doç. Dr. Zülfiye Gül ERCAN.....101-119

Motor Beceri ve Koordinasyon: Fizyoterapi Bakışı

Öğr. Gör. Çetin SAYACA 120-121

Neden Çocuk Gelişimi

Prof. Dr. Neriman ARAL.....122-128

Çocuk Gelişiminde Dil İşlevleri

Prof. Dr. Oğuz TANRIDAĞ.....129-135

Birden Fazla Dil Öğrenimi

Prof. Dr. Nilgün SARP.....136-142

Serbest Bildiriler

Ayna Hareketi Olan 23 Aylık Kız Çocuğu: Poliklinik Olgusu

Uzm. Dr. Tayfun KARA.....143-146

Nörobilim ve Eğitim

Hamiyet SAYAN, Begüm GAMİŞ.....147-154

Okul öncesi Çocuklarda Uyku Alışkanlıkları, Sosyal Yetkinlik ve Davranış Arasındaki İlişkinin Psikiyatrik Eş Tanılar Eşliğinde Değerlendirilmesi

Uzm. Dr. Tayfun KARA, Ömer ALPGAN.....155-159

Özel Gereksinimli Çocukların Eğitim Sürecinde Çocuk Gelişimcinin Rolü

Yrd. Doç. Dr. Aynur AKINCI AYDOĞAN.....160-161

Özel Eğitim Gerektiren Çocuklarda Beyin Gelişimi

Uzm. Benal SARÇOĞLU YARDIMCI.....162-163

Doğumdan Bugüne Bir Anne Olarak Yaşanan Süreç: Hikâyemiz

Mine NİŞLİOĞLU POWELL.....164

Poster Bildiriler

Sancaktepe İstanbul Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezine Başvuran 4-6 Yaş Çocukların Ruhsal Uyum Taraması

Uzm. Hem. Esra GÖKDAĞ BALCI, Uzm. Hem. Ayşegül TEKİN, Tülay AYTEKİN, Dr. Figen YILMAZ, Dr. Gülişah MOLLA, Dr. Muzaffer SARAÇ.....165-170

Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Depresyon Düzeylerinin Belirlenmesi

Uzm. Vahit TOPCU, Gül den ORHAN TOPCU, Semra SEZER YAĞCI, Erhan ALABAY, Prof. Dr. Muhsin KONUK.....171-175

Serbest Bildiriler

Okul Öncesi Çocuklarda (4-6 Yaş) Deprem, Yangın Ve Tahliye Konusunda Durum Tespitinin Yapılması

Funda DOĞAN, Yrd. Doç. Dr. Meliha KIRKINCIOĞLU.....172-187

Çocuk Gelişmesinde Olmazsa Olmaz: Anne Sütü

Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Erbyık.....188-193

Çocuk Kütüphanelerinde Yer Alan Okul Öncesi Döneme Yönelik Yayınlanmış Hikâye Kitaplarının Öz Bakım Becerileri Açısından İncelenmesi

Yrd. Doç. Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ, Ayşenur DULKADİR, Buket DENİZ, Esra ŞAHİN.....194-220

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Değer Düzeyleri İle Ebeveynlerinin Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki

Yrd. Doç.Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ, Pınar ARAYICI, Saliha DİNLEYİCİ.....221-262

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ DEĞER DÜZEYLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN EBEVEYNLİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yrd. Doç.Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ

Pınar ARAYICI

Saliha DİNLEYİCİ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı,
İstanbul, TÜRKİYE

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada bu temel amaca bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır: ‘Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?’, ‘Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları; ebeveynin cinsiyetine, ebeveynin yaşına, ebeveynin evlilik süresine, ailedeki çocuk sayısına, evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna, annenin çalışma durumuna, çocuğun yaşına ve çocuğun eğitim gördüğü anaokulu türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?’

İlişkisel tarama modelindeki bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki ilköğretime bağlı anasınıflarında, bağımsız anaokullarında ve özel anaokullarında öğrenim görmekte olan 5-6 yaş grubundaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma örneklemini ise tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin 6 ilçesindeki (Ümraniye, Esenler, Halkalı, Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir) ilköğretime bağlı anasınıfları, bağımsız anaokulları ve özel anaokullarından oluşan toplam 19 farklı eğitim kurumunda eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubundaki 800 çocuk ve ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Formu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından çocuk ve ebeveynlerin demografik özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla yapılandırılmış şekilde hazırlanmıştır. Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Formu, 2015 yılında Neslitürk ve Çeliköz tarafından 5-6 yaş çocuklarının değer düzeylerini aileden alınan bilgilerle belirlemek amacıyla geliştirilmiş 30 maddelik likert tipi bir ölçektir. Ebeveyn Tutum Ölçeği, 2008 yılında Karabulut-Demir ve Şendil tarafından ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş 46 maddelik likert tipi bir ölçektir. Veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler, SPSS 20 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde öncelikle dağılımın normalliği Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi ile denetlenerek kullanılacak olan parametrik ve nonparametrik testler belirlenmiştir. Ardından Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayı Testi, Bağımsız Grup T Testi, Tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Scheffe Testi, Tamhane’s T2 Testi, Kruskal Wallis H Testi ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyledir: Ebeveynlerin demokratik ve koruyucu tutumları ile çocuklarının değer düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanırken, ebeveynlerin otoriter ve izin verici tutumları ile çocuklarının değer düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri; ebeveynin yaşına, ebeveynin evlilik süresine, ailedeki çocuk sayısına, evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna, annenin çalışma durumuna, çocuğun yaşına ve çocuğun eğitim gördüğü anaokulu türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları evde aile üyeleri

dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak ebeveynlerin ebeveynlik tutumları; ebeveynin cinsiyetine, ebeveynin yaşına, ebeveynin evlilik süresine, ailedeki çocuk sayısına, annenin çalışma durumuna, çocuğun yaşına ve çocuğun eğitim gördüğü anaokulu türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Değerler, Ebeveyn Tutumları

I.GİRİŞ

Okul öncesi dönem, yaşamın ilk altı yılını; bebeklik ve erken çocukluk dönemlerini içerir. Bebeklik, temel yaşam etkinliklerine ilişkin alışkanlıklar edinmede başlangıç dönemidir. Erken çocukluk dönemi, gelişim alanları ve aşamalarında beceriler edinme süreci olarak tanımlanır. Bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde, çocuklar fiziksel, bilişsel, dilsel, toplumsal ve duygusal alanlarda aşamalı ve yoğun bir gelişme sürecindedirler (Yavuzer, 1998).

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminde oldukça önemli bir yer tutması nedeniyle kritik yıllar olarak bilinmektedir. Öğrenme, çok erken yaşlarda başlar ve hayat boyu devam eder. Güçlü (1976) 'ye göre, okul öncesi dönemde çocuk, ilk üç yıl içinde bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden hızla gelişir. Montessori, çocuğun doğumdan sonra bu kadar kısa süre içinde ulaştığı bu inanılmaz gelişmeyi "çocukların sırrı" olarak nitelendirmektedir. Bu dönem içinde çocuğun çevresinde bulunan yetişkinlere, çocukta bulunan bu gizil gücü mümkün olan en son noktaya kadar geliştirme görevi düşmektedir. Bu nedenle çocuğun 2-6 yaş arasındaki "ilk çocukluk" döneminde, aile içinde ana-babanın birbirleriyle ve çocukla olan ilişkileri, çocuğa karşı gösterdikleri sevgi, özgürlük ve disiplin anlayışı, ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi, onun duygusal ve toplumsal gelişimini belirleyici etkiler yapmaktadır. (Akt.:Özgülük, 2006, s.21-22).

İlk defa Znaniecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, Latince "kıymetli olmak" veya "güçlü olmak" anlamlarına gelen "valere" kökünden türetilmiştir. (Bilgin, 1995). Değer; toplumlar, inançlar, ideolojiler veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan her türlü ideolojik veya ilahi kaynaklı duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetlerdir (Dönmez ve Yazıcı, 2008, s.187). Değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü; bir şeyin sahip olduğu kıymet; yüksek ve yararlı nitelik olarak da tanımlanabilir (Arslan ve Yaşar, 2005, s. 8).

Yaman'a (2012, s.19) göre değerler edinimi süreci çok erken yaşlarda aile içinde başlatılmalı; örgün eğitim basamaklarının değişik süreçlerinde duygu oluşturma ve değer kazandırma etkinlikleriyle desteklenmelidir. Ailede, okulda, toplumda ve medyada 'sevgi, saygı, hoşgörü, sorumluluk, vakur, adalet, aileyi önemseme, bağımsızlık ve özgür düşünebilme, iyimserlik, diğergamlık, duyarlı olma, dürüstlük, vefa, temizlik, konukseverlik, vatanseverlik' gibi birçok değerın yapılacak etkinlikler ve uygulamalarla hayata geçirilmesi, davranışa dönüştürülmesi çok önemlidir.

Çocukların değer edinimi sürecinde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının etkisi vardır. Anne baba tutumları çocukların mutluluklarını, sosyal yeterliliklerini, akademik performanslarını, psikolojik gelişimini ve davranış problemlerini etkilemektedir. Anne babaların çocuklarına yönelttikleri tutumlarının sağlıklı olması, büyük ölçüde onların kendi içlerinde barışık, dengeli, huzurlu ve birbirlerine karşı sevgi ve saygı göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak anne babaların çocuklarına karşı tutumları her zaman sağlıklı olmayabilir. Bazı anne babaların kendi çocukluk yıllarında baskılı ya da aşırı gevşek bir tutum içinde büyümeleri, parçalanmış ailelerden gelmeleri, eşlerinde aradıkları mutluluğu bulamamış olmaları, genç yaşta veya planlamadıkları bir zamanda ya da ekonomik sıkıntı

çektikleri bir dönemde anne baba olmaları gibi çeşitli nedenler, çocuklarına karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilmektedir (Çağdaş 2002).

Ebeveyn tutumlarının literatürde genel olarak; 'demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve aşırı izin verici' tutum şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Demokratik ebeveyn tutumunda; anne babalar çocuklarına taleplerinin gerekçelerini açıklarlar ve sıkı bir kontrol kullanırlar. İtaatsizlik ortaya çıktığında anlaşılabilir kurallar koyarlar. Dünya cezadan oluşmaz, anne baba niyetini ve talebini açıklar. Aynı zamanda sıcak ve duygusal davranışlar sergilerler. Çocuklarının düşünce ve kararlarını dinler ve saygı gösterirler. Disiplin ve davranışlar hakkında sahip oldukları fikirleri ve tutumları çocukları ile tartışıp açıklama eğilimindedirler. Bu tutum sonunda çocuk yüksek özgüven, sosyal olgunluk ve yüksek akademik performans gösterirler. Otoriter ebeveyn tutumunda anne babalar çocuklarının kendilerine itaat etmelerini isterler. Onlar için uyumlu ve itaatkâr olmak önemlidir. Çocuklarının kendilerine uygun olmayan fikir ve davranışlarını red etme eğilimindedirler. Çocuktan yetişkinin dünyasını sorgulamadan kabul etmesi beklenir. Bu anne babalar disiplin ve davranışlar hakkında bazı katı fikirlere sahiptirler ve bu fikirleri çocuklarıyla tartışmaya açık değildirler. Bu tutum sinirli, gergin, saldırgan bir çocuğun ortaya çıkmasını sağlar (Smith vd. 2005). Aşırı koruyucu ebeveyn tutumuyla yetiştirilen çocuklarda hem fiziksel, duygusal, hem de bilişsel ve sosyal gelişim bozuklukları görülebilmektedir. Sakarlığın, el becerisi zayıflığının fazlaca görüldüğü bu tür ailelerde, çocuklar karar alma süreçlerinde de hep geri çekilirler. Eğer bir şey isteyeceklerse ağlamayı veya annesine söyleyerek talebinin yerine getirilmesini isterler. Mızımızlanmayla birlikte inatçılığın da görüldüğü bu tür çocuklar çekingen olabileceği gibi, sorumsuz ve aşırı şımarık da olabilirler (Navaro, 1987). Aşırı koruyucu anne babalar çocuklarının çantalarının taşınmasından, yemeklerini yemeye ve elbiselerini giyinmeye kadar kendilerini hep öne çıkardıkları için çocuğu hem fiziksel gelişim hem de sosyal gelişim konusunda eksik yetiştirirler. Bu nedenle sokakta başkalarıyla oynamalarına, soğuk havada dışarı çıkmalarına, kontrolsüz ve bilinmedik durumlarla karşılaşmalarına büyük özen gösterirler (Özbey, 2004). Aşırı izin verici ebeveyn tutumu, kontrolün çok düşük; kabul ve ilginin yüksek olduğu bir tutumdur. Çocuk merkezci aile olarak da adlandırılır. Anne ve babalar çocuklarına çok ilgili ve duyarlı davranırlar. Çocuğa aile ve toplum içinde uyması gereken kurallar öğretilmez. Bazı basit kurallar söz konusu olunca, çocuğun bu kurallara uymaması durumunda çocuğa herhangi bir yaptırım uygulanmaz (Şanlı,2007). Aşırı hoşgörölü anne-babalar çocuğun hiçbir davranışına sınırlama getirmezler, hatalı davranışlarını bile çok hoşgörölü bir şekilde karşılarlar. Çocuklarına sınırsız hak ve özgürlükler tanırlar. Aşırı hoşgörölü anne ve babalar çocuklar kasten çevreye zarar verseler bile büyük bir hoşgörölü ile karşılarlar. Çocuğa davranışını kabul etmediklerini belirtmekten kaçınırlar. Çocuğun bütün isteklerini yerine getirmek için çaba sarf ederler. Eğitim anlayışlarında cezanın hiçbir zaman yeri yoktur. Çocuğun olumsuz davranışlarına çocuğun olumsuz davranışlarına herhangi bir sınırlandırma getirmezler. Anne babanı çocuğu yöneltmesi gerekirken çocuk anne babayı yöneltmeye çalışır. Ailede çocuk merkezli bir eğitim uygulanır (Çağdaş, Seçer-Şahin,2010).

Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde çocukların değer edinimleri (Emirhan, 2016; Demiryörek, 2015; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Tulumcu, 2015; Sözkese, 2015; Karaman ve Akgöl, 2015; Tahiroğlu ve Aktepe, 2015; Sapsağlam, 2015; Karakuş, 2015; Akarsu, 2015; Kılıç ve Aktan 2015; Neslitürk ve diğerleri 2015; Yaka ve diğerleri, 2014; Cihan, 2014; Temur ve Yuvacı, 2014; Susar-Kırmızı, 2014; Kasapoğlu, 2013; Yazar ve Erkuş, 2013; Kurnaz ve diğerleri, 2013; Çengelci ve diğerleri 2013; Neslitürk, 2013; Çakıroğlu, 2013; Sevim, 2013; Yuvacı ve diğerleri, 2013; Özen ve diğerleri 2012; Aktürk, 2012; Samur, 2011; Aydın, 2010; Oruç, 2010; Gökçe, 2008; İşcan, 2007; Ekşi, 2003) ve ebeveyn tutumları ile ilgili (Çetinkaya, 2016; Şanlı ve Öztürk, 2015; Kımtır, 2015; Parsak, 2015; Ünal-Güçlü, 2015; İkiz, 2015; Begde, 2015; Erzeybek, 2015; Bolattekin, 2014; Kutlu, 2014; Eroğlu, 2014; Güngör, 2014; Zeteroğlu-Şahin, 2014; Başal ve Tamer-Derman, 2013; Dereli, 2012; Çetin ve Güngör-

Aytar, 2012; Tathiođlu, 2012; Özkafacı, 2012; Őanlı ve Öztürk, 2012; Demirciođlu, 2012; Yılmaz-Bolat, 2011; Erci ve Yıldız, 2011; Can, 2011; Yılmaz, 2010; Dursun, 2010; Aytemiz, 2010; Palut, 2008; Kandır ve Alpan, 2008; Tezel-Őahin ve Özyürek, 2008; Öđretir ve Demiriz, 2007; Uyanık-Balat, 2007; Günalp, 2007; DurmuŐ, 2006; Özden, 2006; Tezel-Őahin ve Özyürek, 2005; Orčan, 2004; Özyürek, 2004) birçok çalıŐmanın mevcut olduğu görölmektedir. Fakat okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerin ebeveynlik tutumları arasındaki iliŐkiyi belirlemeye yönelik herhangi bir çalıŐma mevcut değildir. Bu nedenle bu çalıŐmanın konusu “okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerin ebeveynlik tutumları arasındaki iliŐki” olarak belirlenmiŐtir.

1.2. Araştırmanın Amaç ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amaca bağlı olarak alt amaçlar aŐađıdaki Şekilde belirlenmiştir.

- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları ebeveyninin yaşına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları sahip oldukları çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları evde aile üyeleri dışında yaşayan başka birinin olup olmamasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları annenin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları çocuğun yaşına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları çocuğun devam etmekte olduğu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

II- YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerin ebeveynlik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok deđerŐken arasında birlikte deđerŐimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2005).

2.2.Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Avrupa Yakası'nda bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubundaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemi ise 2016-2017 eğiti-öğretim yılında İstanbul İlının Avrupa yakasındaki 6 ilçede (Esenler, Küçükçekmece, Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir, Bahçelievler) yer alan 20 okul öncesi eğitim kurumunda (10 devlet, 10 özel okul öncesi eğitim kurumu) eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu 810 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Form, araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formda örnekleme dahil edilen çocukların yaşı, devam ettiği kurum türü; formu dolduran ebeveynin yaşı, cinsiyeti, evlilik süresi, sahip oldukları çocuk sayısı, annenin çalışma durumu, evde aile bireyleri dışında birinin yaşayıp yaşamadığına ilişkin sorular yer almaktadır.

Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Formu (OÖDÖ): Neslitürk ve Çeliköz (2015) tarafından 5-6 yaş çocuklarının değer düzeylerini aileden alınan bilgiler çerçevesinde belirlemek amacıyla geliştirilen form, 30 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan likert tipinde bir ölçektir. Formun yapı geçerliği Neslitürk ve Çeliköz (2015) tarafından açımlayıcı faktör analizi yapılarak sağlanmış ve formun Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0.77; Bartlett's Sphericity testi X2 değeri 1.564, $p < 0.001$ olarak hesaplanmıştır. Aile formunun sorumluluk alt boyutunda faktör yüklerinin .37 ile .54 arasında; saygı alt boyutunda .37 ile .68 arasında; işbirliği alt boyutunda .37 ile .68 arasında, dürüstlük alt boyutunda .31 ile .56 arasında; dostluk/arkadaşlık alt boyutunda .31 ile .79 arasında ve paylaşım alt boyutunda .30 ile .68 arasında değerler aldığı görülmüştür. Formun toplam varyansı açıklama oranı ise 64.04 olarak hesaplanmıştır. Formun maddelerinin 5-6 yaş çocuklarının genel değer düzeylerini, sorumluluk, saygı, işbirliği, dostluk/arkadaşlık ve paylaşım değerlerini ölçmede yeterli olduğu sonucuna varılmıştır (Neslitürk ve Çeliköz, 2015).

Formun güvenilirliği iç tutarlılık katsayına dayalı olarak belirlenmiştir. Testi yarılama (Split-Half) ve Cronbach Alpha güvenilirlik formülü uygulanmıştır. Buna göre ölçeğin cronbach Alpha değerleri; ölçek genelinde .89, sorumluluk alt boyutunda .76, saygı alt boyutunda .70, işbirliği alt boyutunda .65, dürüstlük alt boyutunda .67, dostluk/arkadaşlık alt boyutunda .75 ve paylaşım alt boyutunda .69'dur. test yarılama formülüne göre ölçeğin güvenilirlik değerleri ölçek genelinde .84, sorumluluk alt boyutunda .79, saygı alt boyutunda .65, işbirliği alt boyutunda .67, dürüstlük alt boyutunda .65, dostluk/arkadaşlık alt boyutunda .73 ve paylaşım alt boyutunda .68'dir. Formun puanlanmasında ailelerin maddelere verdiği cevaplardan evet seçeneğine 2, bazen seçeneğine 1, hayır seçeneğine 0 puan verilmiştir. Olumsuz maddeler için ise ters puanlama yapılmıştır. Ölçeğin olumsuz maddeleri 2-5-6-8-10-12-15-17-20-25-26-28 numaralı maddeleridir. Aile formunun 1-5 maddeleri sorumluluk, 6-10 maddeleri saygı, 11-15 maddeleri işbirliği, 16-20 maddeleri dürüstlük, 21-25 maddeleri dostluk/arkadaşlık, 26-30 maddeleri paylaşım alt boyutlarını ölçmektedir (Neslitürk ve Çeliköz, 2015)

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ): Ölçek, Karabulut-Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 46 maddeden ve 'demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici' olmak üzere 4 boyuttan oluşan 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçek maddeleri davranış biçimleri şeklinde olup, her bir davranış biçiminin karşısında sıklık oranlarına göre farklılaşan 5 seçenek bulunmaktadır. Bunlar; "Her zaman böyledir"; "Çoğunlukla böyledir"; "Bazen böyledir"; "Nadiren böyledir" ve "Hiçbir zaman böyle değildir" şeklinde oluşturulmuştur. Böylece soru maddelerini yanıtlayan anne-babaların, söz edilen davranışı ne sıklıkta yaptıklarını ifade etmeleri sağlanmıştır. Her madde için bu seçeneklerden biri

işaretlenmektedir. Maddelerin puanlanmasında “Her zaman böyledir” 5, “Hiçbir zaman böyle değildir” ise 1 puan alır. Ölçekte ters puanlanan madde yoktur. Her boyuttan alınan puanlar ayrı ayrı hesaplanarak her boyut için bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan almak o boyutun temsil ettiği davranış şeklini benimsemek anlamına gelmektedir. ETÖ’nün geçerlik analizi sonucunda faktör yüklerinin demokratik tutum boyutunda .35 ile .62 arasında; otoriter tutum boyutunda .33 ile .67 arasında; koruyucu tutum boyutunda .38 ile .73 arasında ve izin verici tutum boyutunda .42 ile .66 arasında değerler aldığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliklerini tespit etmek üzere iç tutarlık katsayıları incelenmiş, her bir boyutun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Boyutların Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları demokratik boyut için .83, otoriter boyut için .76, aşırı koruyucu boyut için .75 ve izin verici boyutu için .74’tür (Karabulut Demir ve Şendil, 2008).

2.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları, okul öncesi dönem çocuklarının eğitim görmekte oldukları kurumlardaki öğretmenler aracılığıyla ebeveynlerine ulaştırılarak uygulanmıştır. Ebeveynler tarafından doldurulan formlar yine öğretmenler aracılığıyla geri toplanmıştır. Toplam 1500 adet veri toplama aracı Aralık 2016’da dağıtılıp Ocak 2017’de toplanmıştır. Dağıtılan verilerin 1000’i geri toplanabilmiştir. Bu 1000 verinin içerisinde eksik doldurulanları değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak 810 veri toplama aracı araştırma verisi olarak kullanılmıştır.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 22 paket programında kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Buna göre; Okul öncesi dönem çocuklarının OÖDÖ’nden aldıkları puanlar ile ebeveynlerinin ETÖ’nden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayı Testi kullanılmıştır. Çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ebeveynin cinsiyetine, evde aile üyeleri dışında yaşayan başka birinin olup olmamasına, annenin çalışma durumuna, çocuğun yaşına ve çocuğun devam etmekte olduğu okul türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Grup T testi kullanılmıştır. Çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ebeveynin yaşına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonrası anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise Mann Whitney U ve Bağımsız grup T testi kullanılmıştır. Çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının evlilik süresine ve ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla ANOVA Testi kullanılmıştır. ANOVA Testi sonrası anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise Tamhane’s T2 Testi ve Scheffe Testi kullanılmıştır.

III- BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular, alt amaçlar çerçevesinde tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda birinci alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçeklerden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analiz Sonuçları

Değişken	N	r	P
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu	810	.499	.000*
Değer Düzeyi Ölçeği Genel			

ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut Değer Düzeyi Ölçeği Genel	810	-.379	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu Değer Düzeyi Ölçeği Genel	810	.087	.014*
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu Değer Düzeyi Ölçeği Genel	810	-.367	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Sorumluluk Alt Boyutu	810	.179	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ Sorumluluk Alt Boyutu	810	-.164	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Sorumluluk Alt Boyutu	810	-.005	.889
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Sorumluluk Alt Boyutu	810	-.212	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Saygı Alt Boyutu	810	.266	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ Saygı Alt Boyutu	810	-.298	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Saygı Alt Boyutu	810	.067	.055
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Saygı Alt Boyutu	810	.226	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ İşbirliği Tutum Alt Boyutu	810	.334	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ İşbirliği Tutum Alt Boyutu	810	-.269	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ İşbirliği Tutum Alt Boyutu	810	.009	.803
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ İşbirliği Tutum Alt Boyutu	810	-.263	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dürüstlük Tutum Alt Boyutu	810	.404	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ Dürüstlük Tutum Alt Boyutu	810	-.282	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dürüstlük Tutum Alt Boyutu	810	.063	.071
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dürüstlük Tutum Alt Boyutu	810	.242	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dostluk Tutum Alt Boyutu	810	.478	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ Dostluk Tutum Alt Boyutu	810	-.304	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dostluk Tutum Alt Boyutu	810	.150	.000*
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Dostluk Tutum Alt Boyutu	810	-.343	.000*
ETÖ Demokratik Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Paylaşım Tutum Alt Boyutu	810	.426	.000*
ETÖ Otoriter Tutum Alt Boyut OÖDÖ Paylaşım Tutum Alt Boyutu	810	-.252	.000*
ETÖ Koruyucu Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Paylaşım Tutum Alt Boyutu	810	.085	.015*
ETÖ İzin Verici Tutum Alt Boyutu OÖDÖ Paylaşım Tutum Alt Boyutu	810	.243	.000*

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.499$; $p<.05$), koruyucu tutum alt boyutundan ($r=.087$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ genelinden alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik ve koruyucu tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.379$; $p<.05$) ve ETÖ izin verici alt boyutundan ($r=-.367$; $p<.05$) alınan puanlarla OÖDÖ genelinden alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin otoriter ve izin verici tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri azalmaktadır.

ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.179$; $p<.05$), , alınan puanlarla OÖDÖ sorumluluk alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.164$; $p<.05$), ve izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.212$; $p<.05$) alınan puanlarla OÖDÖ sorumluluk alt boyutundan alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin otoriter ve izin verici tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri azalmaktadır.

ETÖ koruyucu alt boyutundan alınan puanlarla OÖDÖ sorumluluk alt boyutundan alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($r=-.005$; $p>.05$).

E0TÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.266$; $p<.05$), , izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.226$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ saygı alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik ve izin verici tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.298$; $p<.05$) alınan puanlarla OÖDÖ saygı alt boyutundan alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin otoriter tutum arttıkça çocukların değer düzeyleri azalmaktadır.

ETÖ koruyucu alt boyutundan alınan puanlarla OÖDÖ saygı alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($r=-.067$; $p>.05$).

ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.334$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ işbirliği alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici ebeveyn tutumları arttıkça işbirliği alt boyutuna yönelik olumlu tutumları da artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.269$; $p<.05$), izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.263$; $p<.05$) alınan puanlarla OÖDÖ işbirliği alt boyutundan alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn otoriter ve izin verici tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ koruyucu alt boyutundan alınan puanlarla OÖDÖ iş birliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($r=.009$; $p>.05$).

ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.404$; $p<.05$), izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.242$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ dürüstlük alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik ve tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.282$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ dürüstlük alt boyutundan alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn otoriter tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ koruyucu alt boyutundan alınan puanlarla OÖDÖ dürüstlük alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($r=-.009$; $p>.05$).

ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.478$; $p<.05$), alınan puanlarla OÖDÖ dostluk alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.304$; $p<.05$), koruyucu tutum alt boyutundan ($r=.150$; $p<.05$) izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.343$; $p<.05$) alınan puanlarla OÖDÖ dostluk alt boyutundan alınan puanlar arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn otoriter tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

ETÖ demokratik tutum alt boyutundan ($r=.426$; $p<.05$), otoriter tutum alt boyutundan ($r=-.252$; $p<.05$), koruyucu tutum alt boyutundan ($r=.085$; $p<.05$) izin verici tutum alt boyutundan ($r=-.243$;

$p < .05$), alınan puanlarla OÖDÖ paylaşım alt boyutundan alınan puanlar arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki saptanmıştır. Yani ebeveyn demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici ebeveyn tutumları arttıkça çocukların değer düzeyleri artmaktadır.

3.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda ikinci alt amaca ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ Genelinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Ebeveynin Cinsiyetine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

OÖDÖ ve Alt Boyutları	Ebeveynin cinsiyeti	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Değerler Ölçeği Genel	Kadın	714	44.58	7.420	.278	.907	808	.365
	Erkek	96	43.83	8.323	.849			
Sorumluluk Alt Boyutu	Kadın	714	5.77	2.037	.076	.156	808	.876
	Erkek	96	5.74	2.235	.228			
Saygı Alt Boyutu	Kadın	714	6.72	1.977	.076	-.375	126.156	.708
	Erkek	96	6.79	1.846	.188			
İşbirliği Alt Boyutu	Kadın	714	7.35	1.560	.058	1.189	808	.236
	Erkek	96	7.15	1.673	.171			
Dürüstlük Alt Boyutu	Kadın	714	7.79	1.863	.070	.922	808	.357
	Erkek	96	7.60	1.900	.194			
Dostluk Alt Boyutu	Kadın	714	8.87	1.576	.059	.860	808	.390
	Erkek	96	8.72	1.998	.204			
Paylaşım Alt Boyutu	Kadın	714	8.09	1.892	.071	1.228	808	.220
	Erkek	96	7.83	2.040	.208			

Tablo 2.1’de görüldüğü gibi, cinsiyet değişkenine göre OÖDÖ’nün OÖDÖ genelinden ($t=.907$; $p>.05$) sorumluluk alt boyutunda ($t=.156$; $p>.05$) saygı alt boyutunda ($t=-.375$; $p>.05$) işbirliği alt boyutunda ($t=1.189$; $p>.05$) dürüstlük alt boyutunda ($t=.922$; $p>.05$) dostluk alt boyutunda ($t=.860$; $p>.05$) paylaşım alt boyutunda ($t=1.228$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 2.2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının ETÖ’den Aldıkları Puanların Ebeveynin Cinsiyetine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Medeni Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Demokratik Alt Boyutu	Kadın	714	73.98	8.950	.335	4.393	808	.000*
	Erkek	96	69.67	9.649	.985			
Otoriter Alt Boyutu	Kadın	714	21.43	7.652	.286	-.840	134.477	.402
	Erkek	96	22.03	6.392	.652			
Koruyucu Alt Boyutu	Kadın	714	34.46	5.998	.224	2.049	808	.041*
	Erkek	96	33.09	6.960	.710			
İzin Verici Alt Boyutu	Kadın	714	20.51	5.352	.200	-2.450	117.978	.016*
	Erkek	96	22.03	5.777	.590			

Tablo 2.2.’de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre ETÖ’nün Otoriter Tutum alt boyutunda ($t=-.840$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak; demokratik tutum alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4.393$; $p<.05$). Söz konusu farklılık anne olanların lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, anne olan katılımcıların demokratik tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=73.98$), baba olan katılımcıların demokratik tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=69.67$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Koruyucu tutum alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.049$; $p<.05$). Söz konusu farklılık anne olanların lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, anne olan katılımcıların koruyucu tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=34.46$), Baba olan katılımcıların koruyucu tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=33.09$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İzin verici tutum alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.450$; $p<.05$). Söz konusu farklılık baba olanların lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, baba olan katılımcıların izin verici tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=22.03$), anne olan katılımcıların izin verici tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=20.51$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı okul öncesi dönem çocuklarının değer düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ebeveynin yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda üçüncü alt amaca ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ'den Aldıkları Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Test Sonuçları

Ölçek	Ebeveyn Yaşı	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Değer düzeyi ölçeği genel	20-25 yaş arası	58	301.44			
	26-30 yaş arası	185	410.86			
	31-35 yaş arası	274	441.43			
	36-40 yaş arası	195	402.36	5	27.130	.000*
	41-45 yaş arası	77	392.34			
	46 yaş ve üstü	22	254.36			
	Toplam	810				
Sorumluluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	410.810			
	26-30 yaş arası	185	423.88			
	31-35 yaş arası	274	416.22			
	36-40 yaş arası	195	373.35	5	5.584	.349
	41-45 yaş arası	77	400.40			
	46 yaş ve üstü	21	406.26			
	Toplam	810				
Saygı alt boyutu	20-25 yaş arası	58	355.54			
	26-30 yaş arası	185	403.99			
	31-35 yaş arası	274	414.78			
	36-40 yaş arası	195	408.65	5	7.887	.163
	41-45 yaş arası	77	432.12			
	46 yaş ve üstü	21	380.83			
	Toplam	810				
İşbirliği alt boyutu	20-25 yaş arası	58	333.53			
	26-30 yaş arası	185	397.66			
	31-35 yaş arası	274	419.14			
	36-40 yaş arası	195	437.41	5	21.835	.001*
	41-45 yaş arası	77	394.26			
	46 yaş ve üstü	21	240.33			
	Toplam	810				
Dürüstlük alt boyutu	20-25 yaş arası	58	295.05			
	26-30 yaş arası	185	407.68			
	31-35 yaş arası	274	445.65			
	36-40 yaş arası	195	397.02	5	28.363	.000*
	41-45 yaş arası	77	396.33			
	46 yaş ve üstü	21	279.81			
	Toplam	810				
Dostluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	289.28			
	26-30 yaş arası	185	412.78			
	31-35 yaş arası	274	433.50			
	36-40 yaş arası	195	422.44	5	32.868	.000*
	41-45 yaş arası	77	370.69			
	46 yaş ve üstü	21	267.36			
	Toplam	810				

	Toplam	810				
Paylaşım alt boyutu	20-25 yaş arası	58	323.42			
	26-30 yaş arası	185	419.22			
	31-35 yaş arası	274	437.78			
	36-40 yaş arası	195	400.71	5	22.299	.000*
	41-45 yaş arası	77	365.99			
	46 yaş ve üstü	21	279.57			
	Toplam	810				

Tablo 3.1. incelendiğinde; okul öncesi dönem çocuklarının yaşa göre OÖDÖ genelinde ($x^2=27.130$; $p<.05$), işbirliği alt boyutunda ($x^2=21.835$; $p<.05$), dürüstlük alt boyutunda ($x^2=28.363$; $p<.05$), dostluk alt boyutunda ($x^2=32.868$; $p<.05$), paylaşım alt boyutunda ($x^2=22.299$; $p<.05$), aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Bundan farklı olarak okul öncesi dönem çocuklarının yaşa göre OÖDÖ sorumluluk alt boyutundan ($x^2=5.584$; $p>.05$), saygı alt boyutundan ($x^2=7.887$; $p>.05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Bağımsız Grup t Test ve Mann Whitney-U Testleri uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3.1.1.Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ'den Aldıkları Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Test Sonuçları

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Değer düzeyi genel	31-35 yaş arası	274	152.74	41850.00			
	46 ve üstü	21	86.19	1810.00	-3.450	1579.000	.001*
	toplam	295					
Değer düzeyi genel	36-40 yaş arası	195	112.35	21909.00			
	46 ve üstü	21	72.71	1527.00	-2.765	1296.000	.006*
	toplam	216					
Değer düzeyi genel	41-45 yaş arası	77	53.34	4107.00			
	46 ve üstü	21	35.43	744.00	-2.562	513.000	.010*
	Toplam	98					
İşbirliği alt boyutu	31-35 yaş arası	274	152.55	41789.50			
	46 ve üstü	21	89.07	1870.50	-3.351	1639.500	.001*
	Toplam	295					
İşbirliği alt boyutu	36-40 yaş arası	195	113.58	22148.00			
	46 ve üstü	21	61.33	1288.00	-3.720	1057.000	.000*
	Toplam	216					
İşbirliği alt boyutu	41-45 yaş arası	77	53.93	4152.50			
	46 ve üstü	21	33.26	498.50	-3.025	467.500	.002*
	Toplam	98					
Dürüstlük alt boyutu	31-35 yaş arası	274	152.13	41682.50			
	46 ve üstü	21	94.17	1877.50	-3.064	1746.500	.002*
	Toplam	295					
Dürüstlük alt boyutu	36-40 yaş arası	195	111.69	21779.00			
	46 ve üstü	21	78.90	1657.00	-2.322	1426.000	.020*
	Toplam	216					
Dürüstlük alt amacı	41-45 yaş arası	77	52.51	4043.00			
	46 ve üstü	21	38.48	808.00	-2.030	577.000	.042*
	Toplam	98					
Dostluk alt boyutu	31-35 yaş arası	274	152.24	41714.50			
	46 ve üstü	21	92.64	1945.50	-3.367	1714.500	.001*
	Toplam	295					
Dostluk alt boyutu	36-40 yaş arası	195	112.52	21940.50			
	46 ve üstü	21	71.21	1495.50	-3.097	1264.500	.002*
	Toplam	216					
Dostluk alt boyutu	41-45 yaş arası	77	52.51	4043.00			
	46 ve üstü	21	38.48	808.00	-2.086	577.000	.037*
	Toplam	98					

	Toplam	98						
Paylaşım	31-35 yaş arası	274	152.04	41659.50				
alt boyutu	46 ve üstü	21	95.26	2000.50	-3.018	1769.500	.003*	
	Toplam	295						
Paylaşım	36-40 yaş arası	195	111.64	21770.00				
alt boyutu	46 ve üstü	21	79.33	1666.00	-2.294	1435.000	.022*	
	Toplam	216						
Paylaşım	41-45 yaş arası	77	51.90	3996.50				
alt boyutu	46 ve üstü	21	40.69	854.50	-1.625	623.500	.104	
	Toplam	98						

Tablo 3.1.1. incelendiğinde görülmektedir ki okul öncesi dönem çocuklarının OÖDÖ genelinden aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 31-35 yaş arası katılımcılarına (sıra ort=152.74) 46 ve üstü katılımcılara (sıra ort=86.19) oranla OÖDÖ genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arası katılımcılarına (sıra ort= 112.35) 46 yaş üstü katılımcıların (sıra ort= 72,71) oranla OÖDÖ genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arası katılımcılarına (sıra ort= 53.34) 46 yaş ve üzeri katılımcıların (sıra ort=35.43) oranla OÖDÖ genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının işbirliği alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 31-35 yaş arası katılımcıların (sıra ort=152.55) 46 ve üstü yaşta katılımcılara (sıra ort=89.07) oranla işbirliği alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 113.58) 46 yaş ve üstü katılımcılarına (sıra ort= 61.33) oranla işbirliği alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 53.93) 46 yaş ve üzeri katılımcılarına (sıra ort=33.26) oranla işbirliği alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının dürüstlük alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 31-35 yaş arası katılımcıların (sıra ort=152.13) 46 ve üstü yaşta katılımcılara (sıra ort=94.17) oranla dürüstlük alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 111.69) 46 yaş ve üstü katılımcılarına (Sıra ort= 78.90) oranla değer dürüstlük alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 52.51) 46 yaş ve üzeri katılımcılarına (sıra ort=38.48) oranla dürüstlük alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının dostluk alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 31-35 yaş arası katılımcıların (sıra ort=152.24) 46 ve üstü yaşta katılımcılara (sıra ort=92.64) oranla dostluk alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 112.52) 46 yaş ve üstü katılımcılarına (sıra ort= 71.21) oranla değer dostluk alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 52.51) 46 yaş ve üzeri katılımcılarına (sıra ort=38.48) oranla dostluk alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının paylaşım alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 31-35 yaş arası katılımcıların (sıra ort=152.04) 46 ve üstü yaşta katılımcılara (sıra ort= 95.26) oranla paylaşım alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 111.64) 46 yaş ve üstü katılımcıların (sıra ort= 79.33) oranla paylaşım alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arası katılımcıların (sıra ort= 51.90) 46 yaş ve üzeri katılımcıların (sıra ort=40.69) oranla paylaşım alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo3.1.2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ'den Aldıkları Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Test Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						T	Sd	P

Değer Düzeyi Genel	20-25 yaş arası	58	40.45	9.331	1.225				
	26-30 yaş arası	185	44.84	7.011	.515	-3.303	78.203	.001*	
Değer Düzeyi Genel	20-25 yaş arası	58	40.45	9.331	1.225				
	31-35 yaş arası	274	45.57	7.046	.426	-3.951	71.376	.000*	
Değer Düzeyi Genel	20-25 yaş arası	58	40.45	9.331	1.225				
	36-40 yaş arası	195	44.50	7.528	.539	-3.025	80.321	.003*	
Değer Düzeyi Genel	20-25 yaş arası	58	40.45	9.331	1.225				
	41-45 yaş arası	77	44.29	7.147	.814	2.608	103.369	.010*	
İşbirliği alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.62	2.093	.275				
	26-30 yaş arası	185	7.28	1.505	.111	-2.211	76.368	.030*	
İşbirliği alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.62	2.093	.275				
	31-35 yaş arası	274	7.42	1.553	.094	-2.739	70.865	.008*	
İşbirliği alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.62	2.093	.275				
	36-40 yaş arası	195	7.58	1.435	.103	-3.268	73.635	.002*	
İşbirliği alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.62	2.093	.275				
	41-45 yaş arası	77	7.31	1.407	.160	-2.172	94.242	.032*	
İşbirliği alt boyutu	26-30 yaş arası	185	7.28	1.505	.111				
	36-40 yaş arası	195	7.58	1.435	.103	-2.012	374.222	.045*	
Dürüstlük alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.86	1.969	.258				
	26-30 yaş arası	185	7.81	1.834	.135	-3.236	90.178	.002*	
Dürüstlük alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.86	1.969	.258				
	31-35 yaş arası	274	8.10	1.687	.102	-4.463	75.722	.000*	
Dürüstlük alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.86	1.969	.258				
	36-40 yaş arası	195	7.72	1.832	.131	-2.970	88.421	.004*	
Dürüstlük alt boyutu	20-25 yaş arası	58	6.86	1.969	.258				
	41-45 yaş arası	77	7.62	2.097	.239	-2.163	126.663	.032*	
Dürüstlük alt boyutu	31-35 yaş arası	274	8.10	1.687	.102	2.080	349	.038*	
	41-45 yaş arası	77	7.62	2.097	.239				
Dostluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.72	2.254	.296				
	26-30 yaş arası	185	8.95	1.483	.109	-3.891	73.100	.000*	
Dostluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.72	2.254	.296				
	31-35 yaş arası	274	9.03	1.555	.094	-4.203	68.911	.000*	
Dostluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.72	2.254	.296				
	36-40 yaş arası	195	9.01	1.463	.105	-4.080	71.840	.000*	
Dostluk alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.72	2.254	.296				
	41-45 yaş arası	77	8.78	1.457	.166	-3.109	91.696	.002*	
Paylaşım alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.14	2.474	.325				
	26-30 yaş arası	185	8.22	1.732	.127	-3.106	75.309	.003*	
Paylaşım alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.14	2.474	.325				
	31-35 yaş arası	274	8.35	1.723	.104	-3.554	69.151	.001*	
Paylaşım alt boyutu	20-25 yaş arası	58	7.14	2.474	.325				
	36-40 yaş arası	195	8.01	1.956	.140	-2.466	79.350	.016*	
Paylaşım alt boyutu	31-35 yaş arası	274	8.35	1.723	.104	1.991	467	.047*	
	36-40 yaş arası	195	8.01	1.956	.140				
Paylaşım alt boyutu	31-35 yaş arası	274	8.35	1.723	.104	2.604	349	.010*	
	41-45 yaş arası	77	7.75	1.961	.223				

Tablo 3.1.2. incelendiğinde görüldüğü üzere OÖDÖ genelinde 20-25 yaş ile 26-30 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-3.303$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=40.45$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=44.84$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ genelinde 20-25 yaş ile 31-35 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.951$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=40.45$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=45.57$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ genelinde 20-25 yaş ile 36-40 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.025$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=40.45$) 36-40 yaş

arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=44.50$)daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ genelinde 20-25 yaş ile 41-45 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.608$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=40.45$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından($\bar{X}=44.29$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir

OÖDÖ işbirliği alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-2.211$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.62$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.28$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ işbirliği alt boyutunda 20-25 yaş ile 31-35 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.739$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.62$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.42$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ işbirliği alt boyutunda 20-25 yaş ile 36-40 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.268$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.62$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.58$)daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ işbirliği alt boyutunda 20-25 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.172$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.62$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.31$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ işbirliği alt boyutunda 26-30 yaş ile 36-40 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.012$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 26-30 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.28$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.58$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dürüstlük alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-3.236$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.86$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.81$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dürüstlük alt boyutunda 20-25 yaş ile 31-35 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4.463$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.86$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=8.10$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dürüstlük alt boyutunda 20-25 yaş ile 36-40 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.970$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.86$) 36-40 yaş

arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=7.72$)daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dürüstlük alt boyutunda 20-25 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.163$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=6.86$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=7.62$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dürüstlük alt boyutunda 31-35 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.080$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=8.10$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=7.62$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dostluk/arkadaşlık alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-3.891$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.72$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=8.95$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dostluk/arkadaşlık alt boyutunda 20-25 yaş ile 31-35 arasında ki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4.203$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.72$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=9.03$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dostluk/arkadaşlık alt boyutunda 20-25 yaş ile 36-40 arasında ki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4.080$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.72$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=9.01$)daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ dostluk/arkadaşlık alt boyutunda 20-25 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.109$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.72$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=8.78$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ paylaşım alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-3,106$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.14$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=8.22$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ paylaşım alt boyutunda 20-25 yaş ile 31-35 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.554$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.14$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=8.35$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ paylaşım alt boyutunda 20-25 yaş ile 36-40 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.466$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=7.14$) 36-40 yaş

arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=8.01$)daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ paylaşım alt boyutunda 31-35 yaş ile 36-40 yaş arasında ki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=1.991$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 31-35 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=8.35$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından($\bar{X}=8.01$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

OÖDÖ paylaşım alt boyutunda 31-35 yaş ile 41-45 yaş arasında ki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.604$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 31-35 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=8.35$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasında ($\bar{X}=7.75$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 3.2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının ETÖ'den Aldıkları Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Test Sonuçları

Ölçekler	Yaş	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P
Demokratik Tutum Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	284.44	5	34.745	.000*
	26-30 yaş arası	185	426.81			
	31-35 yaş arası	274	430.93			
	36-40 yaş arası	195	417.01			
	41-45 yaş arası	77	375.33			
	46 yaş ve üstü	21	224.05			
Toplam	810					
Otoriter Tutum Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	528.77	5	18.577	.002*
	26-30 yaş arası	185	393.18			
	31-35 yaş arası	274	398.16			
	36-40 yaş arası	195	392.97			
	41-45 yaş arası	77	388.62			
	46 yaş ve üstü	21	447.45			
Toplam	810					
Koruyucu Tutum Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	401.28	5	5.982	.308
	26-30 yaş arası	185	432.94			
	31-35 yaş arası	274	399.74			
	36-40 yaş arası	195	390.46			
	41-45 yaş arası	77	421.41			
	46 yaş ve üstü	21	331.93			
Toplam	810					
İzin Verici Tutum Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	445.90	5	14.275	.014*
	26-30 yaş arası	185	376.12			
	31-35 yaş arası	274	386.47			
	36-40 yaş arası	195	423.88			
	41-45 yaş arası	77	434.53			
	46 yaş ve üstü	21	523.93			
Toplam	810					

Tablo 3.2. incelendiğinde; ETÖ'nün koruyucu tutum alt boyutundan ($x^2=5.982$; $p>.05$) alınan puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir.

Bundan farklı olarak; ebeveynin yaşına göre ETÖ'nün demokratik tutum alt boyutunda ($x^2=34.745$; $p<.05$), otoriter tutum alt boyutundan ($x^2=18.577$; $p<.05$) izin verici alt boyutundan ($x^2=14.275$; $p<.05$)alınan puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Bağımsız Grup t Test ve Mann Whitney-U Testleri uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3.2.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının ETÖ'den Aldıkları Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Test Sonuçları

Alt Boyut	Yaş	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Demokratik tutum alt boyutu	26-30 yaş arası	185	108.81	20129.00	-3.795	961.000	.000*
	46 ve üstü	21	56.76	1192.00			
	Toplam	206					
Demokratik tutum alt boyutu	31-35 yaş arası	274	153.26	41994.50	-3.833	1434.500	.000*
	46 ve üstü	21	79.31	1665.50			
	Toplam	295					
Demokratik tutum alt boyutu	36-40 yaş arası	195	113.49	22130.00	-3.577	1075.000	.000*
	46 ve üstü	21	62.19	1306.00			
	Toplam	216					
Demokratik tutum alt boyutu	41-45 yaş arası	77	53.84	4145.50	-2.896	474.500	.004*
	46 ve üstü	21	33.60	705.50			
	Toplam	98					
İzin verici tutum alt boyutu	26-30 yaş arası	185	99.79	18461.00	-2.656	1256.000	.008*
	46 ve üstü	21	136.19	2860.00			
	Toplam	206					
İzin verici tutum alt boyutu	31-35 yaş arası	274	144.42	39572.00	-2.606	1897.000	.009*
	46 ve üstü	21	194.67	4088.00			
	Toplam	295					

Tablo 3.2.1. incelendiğinde görülmektedir ki okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn yaşına göre ETÖ'nün Demokratik tutum alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 26-30 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=108.81) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcılara (sıra ort=56,76) oranla demokratik tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 31-35 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=153.26) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=79.31) oranla demokratik tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 36-40 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=113.49) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=62.19) oranla demokratik tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 41-45 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=53.84) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=33.60) oranla demokratik tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

ETÖ'nün İzin Verici Tutum alt boyutundan aldıkları puanlarda da gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p < .05$). Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 26-30 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=99.79) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcılara (sıra ort=136.19) oranla izin verici tutum alt boyutundan daha düşük puan aldıkları görülmektedir. 31-35 yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=144.42) 46 ve üstü yaş arasındaki katılımcıların (sıra ort=194.67) oranla izin verici tutum alt boyutundan daha düşük puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 3.2.2. ETÖ'den Alınan Puanların Ebeveynin Yaşına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Test Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						T	Sd	P
Demokratik Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	68.16	10.895	1.431	-4.029	77.830	.000*
	26-30 yaş arası	185	74.40	8.116	.597			
Demokratik Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	68.16	10.895	1.431	-3.894	76.961	.000*
	31-35 yaş arası	274	74.17	9.627	.582			
Demokratik Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	68.16	10.895	1.431	-3.872	76.978	.000*
	36-40 yaş arası	195	74.14	8.160	.584			
Demokratik Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	68.16	10.895	1.431	-3.080	93.098	.003*
	41-45 yaş arası	77	73.23	7.198	.820			
Otoriter Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	25.34	7.975	1.047	-3.821	241	.000*
	26-30 yaş arası	185	21.25	6.838	.503			
Otoriter Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	25.34	7.975	1.047	3.374	330	.001*
	31-35 yaş arası	274	21.39	8.137	.492			

Otoriter Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	25.34	7.975	1.047	3.792	251	.000*
	36-40 yaş arası	195	20.98	7.601	.544			
Otoriter Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	25.34	7.975	1.047	4.391	133	.000*
	41-45 yaş arası	77	20.47	4.871	.555			
İzin verici Alt Boyutu	20-25 yaş arası	58	21.78	5.965	.783	2.091	241	.038*
	26-30 yaş arası	185	20.02	5.448	.401			

Tablo 3.2.2. incelendiğinde görüldüğü üzere ETÖ'nün Demokratik tutum alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-4.029$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=68.16$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=74.40$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 31-35 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.894$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=68.16$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=74.17$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 36-40 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.872$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=68.16$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=74.14$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.080$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=68.16$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=73.23$) daha düşük olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

ETÖ'nün Otoriter tutum alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-3.821$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=25.34$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=21.25$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 31-35 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3.374$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=25.34$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=21.39$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 36-40 arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3.792$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=25.34$) 36-40 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=20.98$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

Yine 20-25 yaş ile 41-45 yaş arasındaki katılımcılar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=4.391$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=25.34$) 41-45 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=20.47$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

<i>f. $\bar{X}$ ve ss Değerleri</i>					<i>ANOVA Sonuçları</i>					
Alt boyut	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Değerler Ölçeği Aile Formu Genel	5-10 yıl	460	44.92	7.232	G. Arası	289.918	3	96.639	1.708	.164
	11-15 yıl	223	44.29	7.872	G. İçi	45596.459	806	56.571		
	16-20 yıl	89	43.42	8.027	Toplam	45886.377	809			
	21 yıl ve üstü	38	42.92	7.645						
	Toplam	810	44.49	7.531						
Sorumluluk Alt Boyutu	5-10 yıl	460	5.77	2.094	G. Arası	9.577	3	3.192	.752	.522
	11-15 yıl	223	5.72	2.072	G. İçi	3423.712	806	4.248		
	16-20 yıl	89	6.03	1.748	Toplam	3433.289	809			
	21 yıl ve üstü	38	5.50	2.263						
	Toplam	810	5.77	2.060						
Saygı Alt Boyutu	5-10 yıl	460	6.74	1.933	G. Arası	.724	3	.241	0.63	.980
	11-15 yıl	223	6.69	2.047	G. İçi	3110.882	806	3.860		
	16-20 yıl	89	6.70	2.014	Toplam	3111.606	809			
	21 yıl ve üstü	38	6.79	1.711						
	Toplam	810	6.72	1.961						
İşbirliği Alt Boyutu	5-10 yıl	460	7.36	1.475	G. Arası	10.588	3	3.529	1.426	.234
	11-15 yıl	223	7.39	1.670	G. İçi	1995.018	806	2.475		
	16-20 yıl	89	7.15	1.749	Toplam	2005.606	809			
	21 yıl ve üstü	38	6.92	1.715						
	Toplam	810	7.32	1.575						
Dürüstlük Alt Boyutu	5-10 yıl	460	7.90	1.722	G. Arası	28.017	3	9.339	2.696	0.45
	11-15 yıl	223	7.72	2.001	G. İçi	2791.811	806	3.464		
	16-20 yıl	89	7.40	2.071	Toplam	2819.828	809			
	21 yıl ve üstü	38	7.32	2.107						
	Toplam	810	7.77	1.867						
Dostluk /Arkadaşlık Alt Boyutu	5-10 yıl	460	8.98	1.527	G. Arası	22.900	3	7.633	2.890	.035*
	11-15 yıl	223	8.76	1.772	G. İçi	2128.617	806	2.641		
	16-20 yıl	89	8.49	1.752	Toplam	2151.517	809			
	21 yıl ve üstü	38	8.66	1.564						
	Toplam	810	8.85	1.631						
Paylaşım Alt Boyutu	5-10 yıl	460	8.22	1.826	G. Arası	37.980	3	12.660	3.501	.015*
	11-15 yıl	223	7.98	1.974	G. İçi	2914.292	806	3.616		
	16-20 yıl	89	7.57	1.988	Toplam	2952.273	809			
	21 yıl ve üstü	38	7.74	2.152						
	Toplam	810	8.06	1.910						

ETÖ'nün İzin Verici tutum alt boyutunda 20-25 yaş ile 26-30 yaş grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=2.091$; $p<.05$). Farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalamalar incelendiğinde 20-25 arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=21.78$) 26-30 yaş arasındaki katılımcıların aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=20.02$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani söz konusu farklılık 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin lehine gerçekleşmiştir.

3.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ailenin evlilik süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, dördüncü alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4. 1. OÖDÖ Genelinden Ve Alt Boyutlarından Alınan Puanların Evlilik Süresine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Tablo 4.1'de görüldüğü üzere evlilik süresine göre OÖDÖ Genelinde ($F=1.708$; $p>.05$), Sorumluluk ($F=.752$; $p>.05$), Saygı ($F=.063$; $P>.05$), İşbirliği ($F=1.426$; $p>.05$) alt boyutlarında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Ailenin evlilik süresine göre dürüstlük ($F=2.696; p<.05$), dostluk/arkadaşlık ($F=2.890; p<.05$), paylaşım ($F=3.501; p<.05$) alt boyutlarında ise grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homejenliği denetlenmiştir. Dürüstlük, Dostluk/arkadaşlık, Paylaşım alt boyutlarında varyansın homejen olmadığı ($p<.05$) bulunmuş ve bu nedenle Tamhane analizi uygulanmıştır.

Tablo 4.1.1. OÖDÖ'nin Alt Boyutlarından Alınan Puanların Evlilik Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Karşılaştırma Analiz Türü	Evlilik Süresi	Evlilik Süresi	$\bar{X}(i - j)$	Sh	p
Dürüstlük	Tamhane's T2	5-10 yıl	11-15 yıl	.178	.156	.829
			16-20 yıl	.496	.234	.199
			21 yıl ve üstü	.584	.351	.481
		11-15 yıl	5-10 yıl	-.178	.156	.829
			16-20 yıl	.317	.257	.773
			21 yıl ve üstü	.406	.367	.853
		16-20 yıl	5-10 yıl	-.496	.234	.199
			11-15 yıl	-.317	.257	.773
			21 yıl ve üstü	.089	.406	1.000
		21 yıl ve üstü	5-10 yıl	-.584	.351	.481
			11-15 yıl	-.406	.367	.853
			16-20 yıl	-.089	.406	1.000
Dostluk	Tamhane's T2	5-10 yıl	11-15 yıl	.227	.138	.475
			16-20 yıl	.490	.199	.088
			21 yıl ve üstü	.327	.264	.778
		11-15 yıl	5-10 yıl	-.227	.138	.475
			16-20 yıl	.263	.220	.798
			21 yıl ve üstü	.100	.280	1.000
		16-20 yıl	5-10 yıl	-.490	.199	.088
			11-15 yıl	-.263	.220	.798
			21 yıl ve üstü	-.164	.314	.996
		21 yıl ve üstü	5-10 yıl	-.327	.264	.778
			11-15 yıl	-.100	.280	1.000
			16-20 yıl	.164	.314	.996
Paylaşım	Tamhane's T2	5-10 yıl	11-15 yıl	.240	.157	.560
			16-20 yıl	.640	.227	.032*
			21 yıl ve üstü	.481	.359	.714
		11-15 yıl	5-10 yıl	-.240	.157	.560
			16-20 yıl	.405	.249	.489
			21 yıl ve üstü	.241	.373	.988
		16-20 yıl	5-10 yıl	-.644	.227	.032*
			11-15 yıl	-.405	.249	.489
			21 yıl ve üstü	-.164	.408	.999
		21 yıl ve üstü	5-10 yıl	-.481	.359	.714
			11-15 yıl	-.241	.373	.988
			16-20 yıl	.164	.408	.999

Tablo 4.1.1.'de görüldüğü üzere, OÖDÖ'nün dürüstlük, dostluk/arkadaşlık ve paylaşım alt boyutlarından alınan puanların evlilik süresine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Tamhane's T2 testi yapılmıştır. Söz konusu farklılığın paylaşım alt boyutundaki 5-10 yıllık evlilik süresi ile 16-20 yıllık evlilik süresi arasında 5-10 yıllık evlilik süresi lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4.2. Okul Öncesi Çocukların ETÖ Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f. $\bar{X}$ ve ss Değerleri</i>					<i>ANOVA Sonuçları</i>					
Alt boyut	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Demokratik Tutum	5-10 yıl	460	74.26	9.177	G. Arası	1091.045	3	363.682	4.411	.004*
	11-15 yıl	223	73.14	9.012	G. İçi	66448.744	806	82.443		
	16-20 yıl	89	70.55	9.210	Toplam	67539.789	809			
	21 yıl ve üstü	38	72.71	7.887						
	Total	810	73.47	9.137						
Otoriter Tutum	5-10 yıl	460	21.59	7.846	G. Arası	55.117	3	18.372	.325	.808
	11-15 yıl	223	21.52	7.669	G. İçi	45603.372	806	56.580		
	16-20 yıl	89	21.48	5.958	Toplam	45658.489	809			
	21 yıl ve üstü	38	20.34	5.552						
	Total	810	21.50	7.513						
Koruyucu Tutum	5-10 yıl	460	34.48	6.064	G. Arası	161.573	3	53.858	1.435	.231
	11-15 yıl	223	34.09	6.139	G. İçi	30246.908	806	37.527		
	16-20 yıl	89	33.33	6.612	Toplam	30408.480	809			
	21 yıl ve üstü	38	35.47	5.583						
	Total	810	34.30	6.131						

İzin Verici	5-10 yıl	460	20.51	5.491	G. Arası	76.143	3	25.381	.863	.460
Tutum	11-15 yıl	223	20.66	5.245	G. İçi	23714.208	806	29.422		
	16-20 yıl	89	21.43	5.351	Toplam	23790.351	809			
	21 yıl ve üstü	38	21.26	5.811						
	Total	810	20.69	5.423						

Tablo 4. 2’de görüldüğü üzere ETÖ otoriter tutum alt boyutunda ($F=.325$; $p>.05$), koruyucu tutum alt boyutunda ($F=1.435$; $p>.05$), izin verici tutum alt boyutunda ($F=.863$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak demokratik tutum alt boyutunda ($F=4.411$; $p<.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homejenliği denetlenmiş, varyansların homejen olduğu bulunmuştur($p>.05$). Bu nedenle Scheffe analizi uygulanmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.2.1. ETÖ’nin Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Ebeveynin Evlilik Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Evlilik Süresi	Evlilik Süresi	$\bar{X}(i - j)$	Sh	p
Demokratik Tutum	5-10 yıl	11-15 yıl	1.120	.741	.516
		16-20 yıl	3.708	1.051	.006*
		21 yıl ve üstü	1.548	1.533	.796
	11-15 yıl	5-10 yıl	-1.120	.741	.516
		16-20 yıl	2.588	1.138	.161
		21 yıl ve üstü	.428	1.593	.995
	16-20 yıl	5-10 yıl	-3.708	1.051	.006*
		11-15 yıl	-2.588	1.138	.161
		21 yıl ve üstü	-2.160	1.760	.681
	21 yıl ve üstü	5-10 yıl	-1.548	1.533	.796
		11-15 yıl	-.428	1.593	.995
		16-20 yıl	2.160	1.760	.681
Otoriter Tutum	5-10 yıl	11-15 yıl	.069	.614	1.000
		16-20 yıl	.110	.871	.999
		21 yıl ve üstü	1.251	1.270	.808
	11-15 yıl	5-10 yıl	-.069	.614	1.000
		16-20 yıl	.042	.943	1.000
		21 yıl ve üstü	1.183	1.320	.849
	16-20 yıl	5-10 yıl	-.110	.871	.999
		11-15 yıl	-.042	.943	1.000
		21 yıl ve üstü	1.141	1.458	.893
	21 yıl ve üstü	5-10 yıl	-1.251	1.270	.808
		11-15 yıl	-1.183	1.320	.849
		16-20 yıl	-1.141	1.458	.893
Koruyucu Tutum	5-10 yıl	11-15 yıl	.388	.500	.896
		16-20 yıl	1.157	.709	.448
		21 yıl ve üstü	-.991	1.034	.821
	11-15 yıl	5-10 yıl	-.388	.500	.896
		16-20 yıl	.768	.768	.801
		21 yıl ve üstü	-1.380	1.075	.649
	16-20 yıl	5-10 yıl	-1.157	.709	.448
		11-15 yıl	-.768	.768	.801
		21 yıl ve üstü	-2.148	1.187	.352
	21 yıl ve üstü	5-10 yıl	.991	1.034	.821
		11-15 yıl	1.380	1.075	.649
		16-20 yıl	2.148	1.187	.352
İzin Verici Tutum	5-10 yıl	11-15 yıl	.388	.500	.896
		16-20 yıl	1.157	.709	.448
		21 yıl ve üstü	-.991	1.034	.821
	11-15 yıl	5-10 yıl	-.388	.500	.896
		16-20 yıl	.768	.768	.801
		21 yıl ve üstü	-1.380	1.075	.649
	16-20 yıl	5-10 yıl	-1.157	.709	.448
		11-15 yıl	-.768	.768	.801
		21 yıl ve üstü	-2.148	1.187	.352
	21 yıl ve üstü	5-10 yıl	.991	1.034	.821
		11-15 yıl	1.380	1.075	.649
		16-20 yıl	2.148	1.187	.352

Tablo 4.2.1.'de görüldüğü üzere, söz konusu farklılığın ETÖ' nün demokratik tutum alt boyutunda 5-10 yıllık evlilik süresi ile 16-20 yıllık evlilik süresi arasında 5-10 yıllık evlilik süresi lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

3.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, beşinci alt amaca ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 5.1. OÖDÖ Genelinden Ve Alt Boyutlarından Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Tablo 5.1’de görüldüğü üzere sahip olunan çocuk sayısına göre Sorumluluk ($F=1.741$; $p>.05$), Saygı ($F=1.211$; $p>.05$) alt boyutlarında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak sahip olunan çocuk sayısına göre OÖDÖ’ nün Genelinde ($F=6.305$; $p<.05$), İşbirliği

<i>f. $\bar{X}$ ve ss Değerleri</i>					ANOVA Sonuçları									
Alt boyut	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P				
Değerler Ölçeği Aile Formu Genel	1 çocuğum var	170	43.86	7.849	G. Arası	1052.175	3	350.725	6.305	0.000*				
	2 çocuğum var	421	45.21	6.886							G. İçi	44834.202	806	55.626
	3 çocuğum var	164	44.52	8.173							Toplam	45886.377	809	
	4 çocuğum var	55	40.76	8.188										
	Total	810	44.49	7.531										
Sorumluluk Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	5.86	2.074	G. Arası	22.101	3	7.367	1.741	0.157				
	2 çocuğum var	421	5.74	2.029							G. İçi	3411.188	806	4.232
	3 çocuğum var	164	5.94	2.138							Toplam	3433.289	809	
	4 çocuğum var	55	5.24	1.972										
	Total	810	5.77	2.060										
Saygı Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	6.71	1.969	G. Arası	13.966	3	4.655	1.211	0.305				
	2 çocuğum var	421	6.76	1.940							G. İçi	3097.640	806	3.843
	3 çocuğum var	164	6.81	2.029							Toplam	3111.606	809	
	4 çocuğum var	55	6.25	1.878										
	Total	810	6.72	1.961										
İşbirliği Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	7.14	1.604	G. Arası	23.460	3	7.820	3.180	0.023*				
	2 çocuğum var	421	7.43	1.553							G. İçi	1982.146	806	2.459
	3 çocuğum var	164	7.41	1.586							Toplam	2005.606	809	
	4 çocuğum var	55	6.85	1.520										
	Total	810	7.32	1.575										
Dürüstlük Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	7.80	1.920	G. Arası	43.715	3	14.572	4.231	0.006*				
	2 çocuğum var	421	7.93	1.701							G. İçi	2776.114	806	3.444
	3 çocuğum var	164	7.55	2.049							Toplam	2819.828	809	
	4 çocuğum var	55	7.09	2.163										
	Total	810	7.77	1.867										
Dostluk /Arkadaşlık Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	8.61	1.818	G. Arası	72.691	3	24.230	9.395	0.000*				
	2 çocuğum var	421	9.08	1.414							G. İçi	2078.826	806	2.579
	3 çocuğum var	164	8.80	1.606							Toplam	2151.517	809	
	4 çocuğum var	55	8.00	2.194										
	Total	810	8.85	1.631										
Paylaşım Alt Boyutu	1 çocuğum var	170	7.72	2.061	G. Arası	76.551	3	25.517	7.152	0.000*				
	2 çocuğum var	421	8.31	1.773							G. İçi	2875.722	806	3.568
	3 çocuğum var	164	7.99	1.961							Toplam	2952.273	809	
	4 çocuğum var	55	7.33	1.973										
	Total	810	8.06	1.910										

($F=3.180$; $p<.05$), Dürüstlük ($F=4.231$; $p<.05$), Dostluk ($F=9.395$; $p<.05$) ve Paylaşım ($F=7.152$; $p<.05$) alt boyutlarında ise grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homejenliği denetlenmiştir. OÖDÖ’ nün Genelinde, Dürüstlük, Dostluk ve Paylaşım alt boyutlarında varyansın homejen olmadığı ($p<.05$) bulunmuş ve bu nedenle Tamhane analizi uygulanmıştır. İşbirliği alt boyutunda ise varyansların homejen olduğu bulunmuştur ($p>.05$) ve bu nedenle Scheffe analizi uygulanmıştır. Tamhane ve Scheffe karşılaştırma analizlerinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 5.1.1. OÖDÖ’ nün Genelinden ve Alt Boyutlarından Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane’s T2 Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Karşılaştırma Analiz Türü	Çocuk Sayısı	Çocuk Sayısı	$\bar{X}(i - j)$	Sh	p
Değerler Ölçeği Aile Formu Genel	Tamhane’s T2	1 çocuğum var	2 çocuğum var	-1.355	.689	.266
		3 çocuğum var	4 ve üstü	-.666	.877	.972
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	3.095	1.257	.091
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	1.355	.689	.266

			3 çocuğum var	.689	.721	.917
			4 ve üstü	4.450	1.154	.002*
		3 çocuğum var	1 çocuğum var	.666	.877	.972
			2 çocuğum var	-.689	.721	.917
			4 ve üstü	3.761	1.275	.024*
		4 ve üstü	1 çocuğum var	-3.095	1.257	.091
			2 çocuğum var	-4.450	1.154	.002*
			3 çocuğum var	-3.761	1.275	.024*
İşbirliği	Scheffe Testi	1 çocuğum var	2 çocuğum var	-.284	.143	.265
Alt Boyutu			3 çocuğum var	-.273	.172	.469
			4 ve üstü	.287	.243	.708
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	.284	.143	.265
			3 çocuğum var	.011	.144	1.000
			4 ve üstü	.571	.225	.093
		3 çocuğum var	1 çocuğum var	.273	.172	.469
			2 çocuğum var	-.011	.144	1.000
			4 ve üstü	.560	.244	.155
		4 ve üstü	1 çocuğum var	-.287	.243	.708
			2 çocuğum var	-.571	.225	.093
			3 çocuğum var	-.560	.244	.155
Dürüslük	Tamhane's T2	1 çocuğum var	2 çocuğum var	-.129	.169	.971
			3 çocuğum var	.245	.217	.836
			4 ve üstü	.709	.327	.181
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	.129	.169	.971
			3 çocuğum var	.374	.180	.213
			4 ve üstü	.838	.303	.044*
		3 çocuğum var	1 çocuğum var	-.245	.217	.836
			2 çocuğum var	-.374	.180	.213
			4 ve üstü	-.464	.333	.665
		4 ve üstü	1 çocuğum var	-.709	.327	.181
			2 çocuğum var	-.838	.303	.044*
			3 çocuğum var	-.464	.333	.665
Dostluk	Tamhane's T2	1 çocuğum var	2 çocuğum var	-.471	.156	.016*
			3 çocuğum var	-.187	.188	.901
			4 ve üstü	.612	.327	.332
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	.471	.156	.016*
			3 çocuğum var	.284	.143	.255
			4 ve üstü	1.083	.304	.004*
		3 çocuğum var	1 çocuğum var	.187	.188	.901
			2 çocuğum var	-.284	.143	.255
			4 ve üstü	.799	.321	.088
		4 ve üstü	1 çocuğum var	-.612	.327	.332
			2 çocuğum var	-1.083	.304	.004*
			3 çocuğum var	-.799	.321	.088
Paylaşım	Tamhane's T2	1 çocuğum var	2 çocuğum var	-.590	.180	.007*
			3 çocuğum var	-.270	.220	.775
			4 ve üstü	.396	.309	.745
		2 çocuğum var	1 çocuğum var	.590	.180	.007*
			3 çocuğum var	.320	.176	.354
			4 ve üstü	.986	.280	.005*
		3 çocuğum var	1 çocuğum var	.270	.220	.775
			2 çocuğum var	-.320	.176	.354
			4 ve üstü	.667	.307	.179
		4 ve üstü	1 çocuğum var	-.396	.309	.745
			2 çocuğum var	-.986	.280	.005*
			3 çocuğum var	-.667	.307	.179

Tablo 5.1.1.'de görüldüğü üzere, OÖDÖ'nün Genelinden, dürüslük, dostluk/arkadaşlık ve paylaşım alt boyutlarından alınan puanların sahip olunan çocuk sayısına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Tamhane's T2 testi yapılmıştır.

Söz konusu farklılığın OÖDÖ'nün genelinde 2 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 2çocuğu olan katılımcılar lehine $p<.05$ düzeyinde ve 3 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 3 çocuğu olan katılımcılar lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

Söz konusu farklılığın dürüslük alt boyutunda 2 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

Söz konusu farklılığın dostluk/arkadaşlık alt boyutunda 1 çocuğu olan katılımcılar ile 2 çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p < .05$ düzeyinde ve 2 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir.

Söz konusu farklılığın paylaşım alt boyutunda 1 çocuğu olan katılımcılar ile 2 çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p < .05$ düzeyinde ve 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar ile 2 çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir.

İşbirliği alt boyutunda alınan puanların sahip olunan çocuk sayısına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda ise grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır. ($p > .05$).

Tablo 5. 2. Okul Öncesi Çocukların ETÖ Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Çocuk Sayısına Göre Farklaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Tablo 5. 2'de görüldüğü üzere ETÖ alt boyutlarından otoriter tutum alt boyutunda ($F=1.328$; $p > .05$), koruyucu tutum alt boyutunda ($F=0.509$; $p > .05$), izin verici tutum alt boyutunda ($F=2.461$; $p > .05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

ETÖ alt boyutlarından demokratik tutum alt boyutunda ($F=6.417$; $p < .05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homejenliği denetlenmiş, varyansların homejen olmadığı

f. $\bar{X}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Alt boyut	Grup	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Demokratik Tutum	1 çocuğum var	170	73.39	10.679	G. Arası	1575.599	3	525.200	6.417	0.000*
	2 çocuğum var	421	74.40	8.399	G. İçi	65964.190	806	81.841		
	3 çocuğum var	164	72.68	8.638	Toplam	67539.789	809			
	4 çocuğum var	55	68.98	9.525						
	Total	810	73.47	9.137						
Otoriter Tutum	1 çocuğum var	170	22.28	8.658	G. Arası	224.574	3	74.858	1.328	0.264
	2 çocuğum var	421	21.02	7.373	G. İçi	45433.915	806	56.370		
	3 çocuğum var	164	21.79	6.892	Toplam	45658.489	809			
	4 çocuğum var	55	21.93	6.371						
	Total	810	21.50	7.513						
Koruyucu Tutum	1 çocuğum var	170	34.78	5.695	G. Arası	57.534	3	19.178	0.509	0.676
	2 çocuğum var	421	34.10	6.286	G. İçi	30350.946	806	37.656		
	3 çocuğum var	164	34.32	6.067	Toplam	30408.480	809			
	4 çocuğum var	55	34.24	6.486						
	Total	810	34.30	6.131						
İzin Verici Tutum	1 çocuğum var	170	21.18	5.693	G. Arası	215.957	3	71.986	2.461	0.061
	2 çocuğum var	421	20.28	5.369	G. İçi	23574.394	806	29.249		
	3 çocuğum var	164	20.76	5.253	Toplam	23790.351	809			
	4 çocuğum var	55	22.05	5.254						
	Total	810	20.69	5.423						

bulunmuştur ($p < .05$). Bu nedenle Tamhane analizi uygulanmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5.2.1. ETÖ'nün Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Çocuk Sayısı	Çocuk Sayısı	$\bar{X}(i - j)$	Sh	p
--------------	--------------	------------------	----	---

1 çocuğum var	2 çocuğum var	-1.011	.916	.849
	3 çocuğum var	.711	1.061	.985
	4 ve üstü	4.406	1.523	.028*
2 çocuğum var	1 çocuğum var	1.011	.916	.849
	3 çocuğum var	1.722	.789	.166
	4 ve üstü	5.417	1.348	.001*
3 çocuğum var	1 çocuğum var	-.711	1.061	.985
	2 çocuğum var	-1.722	.789	.166
	4 ve üstü	3.695	1.451	.074
4 ve üstü	1 çocuğum var	-4.406	1.523	.028*
	2 çocuğum var	-5.417	1.348	.001*
	3 çocuğum var	-3.695	1.451	.074

Tablo 5.2.1.'de görüldüğü üzere, söz konusu farklılığın ETÖ' nün alt boyutlarından olan demokratik tutum alt boyutunda 1 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 1 çocuğu olan katılımcılar lehine $p<.05$ düzeyinde, 2 çocuğu olan katılımcılar ile 4 ve üstü çocuğu olan katılımcılar arasında 2 çocuğu olan katılımcılar lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

3.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, altıncı alt amaca ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 6.1. Çocukların OÖDÖ Genelinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Evde Aile Üyeleri Dışında Yaşayan Birinin Olup Olmaması Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Evde Aile Üyeleri Dışında Yaşayan Biri Var mı?	N	$\bar{x}$	Ss	Sh_{Σ}	T Testi		
						t	Sd	P
Değerler	Evet	128	42.84	8.544	.755			
Ölçeği Genel	Hayır	681	44.80	7.296	.280	-2.439	163.622	.016*
Sorumluluk Alt Boyutu	Evet	128	5.43	2.289	.202			
	Hayır	681	5.84	2.010	.077	-1.882	165.622	.062
Saygı Alt Boyutu	Evet	128	6.43	2.110	.186			
	Hayır	681	6.78	1.930	.074	-1.752	169.297	.082
İşbirliği Alt Boyutu	Evet	128	7.11	1.713	.151			
	Hayır	681	7.36	1.545	.059	-1.559	168.101	.121
Dürüstlük Alt Boyutu	Evet	128	7.56	1.951	.172			
	Hayır	681	7.81	1.850	.071	-1.330	172.609	.185
Dostluk Alt Boyutu	Evet	128	8.55	1.979	.175			
	Hayır	681	8.91	1.553	.059	-1.909	157.676	.058
Paylaşım Alt Boyutu	Evet	128	7.80	2.094	.185			
	Hayır	681	8.11	1.873	.072	-1.563	167.367	.120

Tablo 6.1.'de görüldüğü gibi, evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre OÖDÖ'nün Sorumluluk alt boyutunda ($t=-1.882$; $p>.05$), Saygı alt boyutunda ($t=1.752$; $p>.05$), İşbirliği alt boyutunda ($t=1.559$; $p>.05$), Dürüstlük alt boyutunda ($t=-1.330$; $p>.05$), Dostluk/Arkadaşlık alt boyutunda ($t=-1.909$; $p>.05$), Paylaşım alt boyutunda ($t=-1.563$; $p>.05$), grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak; OÖDÖ Genelinde grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.439$; $p<.05$). Söz konusu farklılık hayır diyenlerin lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, hayır diyen katılımcıların OÖDÖ Genelinde aldıkları puanlar için aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=44.80$), evet diyen katılımcıların OÖDÖ Genelinden aldıkları puanların aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=42.84$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6.2. ETÖ Alt Boyutlarından Alınan Puanların Evde Aile Üyeleri Dışında Yaşayan Birinin Olup Olmaması Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlenmek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Evde Aile Üyeleri Dışında Yaşayan Biri Var mı?	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Demokratik Tutum Alt Boyutu	Kadın	128	72.14	10.250	.906			
	Erkek	681	73.74	8.896	.341	-1.648	164.887	.101
Otoriter Tutum Alt Boyutu	Kadın	128	22.06	6.526	.577	.928	807	.354
	Erkek	681	21.39	7.686	.295			
Koruyucu Tutum Alt Boyutu	Kadın	128	34.86	5.673	.501	1.115	807	.265
	Erkek	681	34.20	6.208	.238			
İzin Verici Tutum Alt Boyutu	Kadın	128	20.77	5.803	.513	.186	807	.852
	Erkek	681	20.67	5.356	.205			

Tablo 6.2.'da görüldüğü gibi, evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre ETÖ'nün Demokratik Tutum alt boyutunda ($t=-1.648$; $p>.05$), Otoriter Tutum alt boyutunda ($t=0.928$; $p>.05$), Koruyucu Tutum alt boyutunda ($t=1.115$; $p>.05$), İzin Verici Tutum alt boyutunda ($t=.186$; $p>.05$), grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

3.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının annenin çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, yedinci alt amaca ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 7. 1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ Genelinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Annenin Çalışma durumu	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Değer düzeyi Genel	Evet Çalışıyor	227	43.33	8.032	.533			
	Hayır Çalışmıyor	566	44.90	7.313	.307	-2.548	384.280	.011*
Sorumluluk Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	5.58	1.986	.132			
	Hayır Çalışmıyor	566	5.84	2.100	.083	-1.636	438.873	.103
Saygı Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	6.66	1.856	.123			
	Hayır Çalışmıyor	566	6.75	2.014	.085	-.626	449.554	.531
İşbirliği Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	7.22	1.654	.110			
	Hayır Çalışmıyor	566	7.35	1.551	.065	-1.063	393.858	.288
Dürüstlük Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	7.67	1.976	.131			
	Hayır Çalışmıyor	566	7.80	1.813	.076	-.874	386.833	.383
Dostluk Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	8.53	1.887	.125			
	Hayır Çalışmıyor	566	8.97	1.511	.064	-3.156	347.961	.002*
Paylaşım Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	7.70	2.085	.137			
	Hayır Çalışmıyor	566	8.19	1.836	.077	-3.086	377.916	.002*

Tablo 7. 1. de görüldüğü gibi annenin çalışma durumu değişkenine göre OÖDÖ'nün Sorumluluk Alt Boyutunda ($t=-1.636$; $p>.05$), Saygı Alt Boyutunda ($t=-0.626$; $p>.05$), işbirliği alt boyutunda ($t=-1.063$; $p>.05$), Dürüstlük Alt Boyutunda ($t=-0.874$; $p>.05$), Dostluk Alt Boyutunda ($t=-3.156$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak; OÖDÖ Genelinde grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.548$; $p<.05$). Buna göre, çalışmayan annelerin OÖDÖ Genel puanlarının

aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=44.90$), çalışan annelerin OÖDÖ Genel puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=43.33$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dostluk alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.156$; $p<.05$). Buna göre, çalışmayan annelerin dostluk alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=8.97$), çalışan annelerin dostluk alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=8.53$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Paylaşım alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3.086$; $p<.05$). Buna göre, çalışmayan annelerin paylaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=8.19$), çalışan annelerin paylaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=7.70$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7.2. ETÖ Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Annenin Çalışma durumu	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Demokratik Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	72.05	11.568	.768			
	Hayır Çalışmıyor	566	73.97	7.967	.335	-2.293	315.583	.023*
Otoriter Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	21.70	9.116	.605	.445	791	.657
	Hayır Çalışmıyor	566	21.44	6.835	.287			
Koruyucu Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	33.48	6.518	.433			
	Hayır Çalışmıyor	566	34.65	5.969	.251	-2.339	386.105	.020*
İzin Verici Alt Boyutu	Evet Çalışıyor	227	22.05	22.05	.341	4.571	791	.000*
	Hayır Çalışmıyor	566	20.13	20.13	.228			

Tablo 7. 2. de görüldüğü gibi annenin çalışma durumu değişkenine göre ETÖ'nün otoriter tutum alt boyutunda ($t=0.445$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak; demokratik tutum alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-2.293$; $p<.05$). Buna göre, çalışmayan annelerin demokratik tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=73.97$), çalışan annelerin demokratik tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=72.05$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Koruyucu tutum genel alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=-2.339$; $p<.05$). Buna göre, çalışmayan annelerin koruyucu tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=34.65$), çalışan annelerin koruyucu tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=33.48$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İzin verici tutum alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=4.571$; $p<.05$). Buna göre, çalışan annelerin izin verici tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=22.05$), çalışmayan annelerin izin verici tutum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=20.13$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının çocuğun yaşına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, sekizinci alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 8.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ Genelinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Çocuğun Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Çocuğun yaşı	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi
--------------	---	-----------	----	----------------	---------

Ölçeğin Alt Boyutları						t	Sd	P
OÖDÖ genel	5	548	44.87	7.182	.307	2.009	807	.045*
	6	261	43.73	8.165	.505			
Sorumluluk alt boyutu	5	548	5.84	2.025	.087	1.474	807	.141
	6	261	5.61	2.127	.132			
Saygı alt boyutu	5	548	6.74	1.963	.084	.193	807	.847
	6	261	6.71	1.957	.121			
İşbirliği alt boyutu	5	548	7.40	1.525	.065	1.953	807	.051
	6	261	7.17	1.669	.103			
Dürüstlük alt boyutu	5	548	7.84	1.840	.079	1.626	807	.104
	6	261	7.62	1.917	.119			
Dostluk alt boyutu	5	548	8.95	1.525	.065	2.355	807	.019*
	6	261	8.67	1.787	.111			
Paylaşım alt boyutu	5	548	8.10	1.873	.080	.780	807	.436
	6	261	7.98	1.986	.123			

Tablo 8. 1.'de görüldüğü gibi, çocuğun yaşı değişkenine göre, OÖDÖ' nün, Sorumluluk alt boyutunda (t=1.474; p>.05), Saygı alt boyutunda (t=.193; p>.05), İş Birliği alt boyutunda (t=1.953; p>.05), Dürüstlük Alt Boyutunda (t=1.626; p>.05), Paylaşım alt boyutunda (t=0.780; p>.05) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak OÖDÖ genelinde (t=2.009; p<.05) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık 5 yaşında olanların lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, 5 yaşında olan katılımcıların, OÖDÖ genel puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}$ =44.87), 6 yaşında olan katılımcıların OÖDÖ genel puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}$ =43.73) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dostluk alt boyutunda (t=2.355; p<.05) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık 5 yaşında olanların lehine gerçekleşmiştir. 5 yaşında olan katılımcıların Dostluk alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}$ =8.95) 6 yaşında olan katılımcıların Dostluk alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}$ =8.67) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8.2. ETÖ Alt Boyutlarından Alınan Puanların Çocuğun Yaşına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Çocuğun yaşı	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Demokratik tutum alt boyutu	5	548	73.92	8.714	.372	1.952	807	.051
	6	261	72.59	9.880	.612			
Otoriter Tutum alt boyutu	5	548	21.12	6.877	.294	-1.854	422.555	.064
	6	261	22.25	8.633	.534			
Koruyucu tutum alt boyutu	5	548	34.22	5.827	.249	-.445	450.796	.657
	6	261	34.44	6.741	.417			
İzin Verici alt boyutu	5	548	20.57	5.282	.226	-.813	477.933	.417
	6	261	20.91	5.703	.353			

Tablo 8. 2.'de görüldüğü gibi, Çocuğun Yaşı değişkenine göre ETÖ' nün Demokratik tutum alt boyutunda (t=1.952; p>.05), Otoriter tutum alt boyutunda (t=-1.854; p>.05) Koruyucu tutum alt boyutunda (t=-.445; p>.05), İzin verici tutum alt boyutunda (t=-.813; p>.05) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

3.9. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı çocukların değer düzeylerinin ve ebeveynlerinin ebeveynlik tutumlarının çocuğun devam ettiği kurum türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, dokuzuncu alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 9.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının OÖDÖ Genelinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Çocuğun Devam Ettiği Kurum Türüne Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Çocuğun Devam Ettiği Kurum Türü	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P
Değerler ölçeği aile formu genel	Devlet Anaokulu	573	44.84	7.411	.310	2.092	808	.037*
	Özel Anaokulu	237	43.63	7.664	.504			
Sorumluluk alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	5.74	2.147	.090	-.67	511.369	.538
	Özel Anaokulu	237	5.84	1.892	.119			
Saygı alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	6.76	1.990	.083	.778	808	.437
	Özel Anaokulu	237	6.64	1.892	.123			
İşbirliği alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	7.40	1.547	.065	2.161	808	.031*
	Özel Anaokulu	237	7.14	1.627	.106			
Dürüstlük alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	7.81	1.796	.075	.963	808	.336
	Özel Anaokulu	237	7.67	2.030	.132			
Dostluk alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	8.95	1.548	.065	2.527	808	.012*
	Özel Anaokulu	237	8.63	1.798	.117			
Paylaşım alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	8.18	1.845	.077	2.791	808	.005*
	Özel Anaokulu	237	7.77	2.034	.132			

Tablo 9. 1. de görüldüğü gibi, çocuğun d.e.k.t. değişkenine göre OÖDÖ' nün Sorumluluk alt boyutunda ($t=-.67$; $p>.05$), Saygı alt boyutunda ($t= .778$; $p>.05$), Dürüstlük alt boyutunda ($t=.963$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak OÖDÖ genelinde ($t=2.092$; $p<.05$), grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gerçekleşmiştir. Buna göre devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, OÖDÖ genel puanlarının, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}= 44.84$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların OÖDÖ genel puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=43.63$)'dan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İş birliği alt boyutunda ($t=2.161$; $p<.05$), grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gerçekleşmiştir. Devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, İşbirliği alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}= 7.40$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların İşbirliği alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasından ($\bar{X}= 7.14$)'dan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dostluk alt boyutunda ($t=2.527$; $p<.05$), grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gerçekleşmiştir. Devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, Dostluk alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}= 8.95$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların Dostluk alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasından ($\bar{X}= 8.63$)'dan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Paylaşım alt boyutunda ($t=2.791$; $p<.05$) grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gerçekleşmiştir. Devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, Paylaşım alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}= 8.18$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların Paylaşım alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}= 7.77$)'dan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9.2. ETÖ Alt Boyutlarından Alınan Puanların Çocuğun Devam Ettiği Kurum Türüne Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Çocuğun Devam Ettiği Kurum Türü	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	T Testi		
						t	Sd	P

Demokratik tutum alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	74.21	8.434	.352	3.615	808	.000*
	Özel Anaokulu	237	71.68	10.452	.679			
Otoriter Tutum alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	21.29	7.269	.304	-1.178	402.489	.239
	Özel Anaokulu	237	22.01	8.065	.524			
Koruyucu tutum alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	34.84	5.775	.241	3.952	808	.000*
	Özel Anaokulu	237	32.98	6.750	.438			
İzin Verici alt boyutu	Devlet Anaokulu	573	20.40	5.514	.230	-2.446	470.308	.015*
	Özel Anaokulu	237	21.39	5.139	.334			

Tablo 9. 2.'de görüldüğü gibi, Otoriter tutum alt boyutunda ($t=-1.178$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak ETÖ' nün Demokratik tutum alt boyutunda ($t=3.615$; $p<.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gelişmiştir. Buna göre devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, Demokratik tutum alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=74.21$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların Demokratik tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=71.68$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Koruyucu tutum alt boyutunda ($t=3.952$; $p<.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık devlet anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gelişmiştir. Buna göre devlet anaokulunda eğitim gören çocukların, Koruyucu tutum alt boyutu puanları, aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=34.84$) özel anaokulunda eğitim gören çocukların Koruyucu tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=32.98$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İzin verici tutum alt boyutunda ($t=-2.446$; $p<.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık özel anaokulunda eğitim gören çocukların lehine gelişmiştir. Buna göre özel anaokulunda eğitim gören çocukların İzin Verici tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=21.39$), devlet anaokulunda eğitim gören çocukların İzin Verici tutum alt boyutu puanları aritmetik ortalamasından ($\bar{X}=20.40$) yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

IV. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu kısımda araştırmadan elde edilen sonuçlar, konuyla ilgili yapılmış diğer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış ve alt amaçlar sıralamasında sunulmuştur.

Birinci alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Ebeveynlerin koruyucu ebeveynlik tutumları ile çocuklarının sorumluluk, saygı, işbirliği ve dürüstlüğe dayalı değer düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları ile çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları arttıkça çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, işbirliği, saygı, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri de artmaktadır. Ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları ile çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları arttıkça çocukların genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri de azalmaktadır. Ebeveynlerin koruyucu ebeveynlik tutumları ile çocuklarının genel değer düzeyleri, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin koruyucu ebeveynlik tutumları arttıkça çocuklarının genel değer düzeyleri, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri de artmaktadır. Ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumları ile çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı

değer düzeyleri arasında negatif yönlü anlamı bir ilişki saptanmıştır. Yani ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumları arttıkça çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri azalmaktadır.

Ebeveynlerin demokratik ve koruyucu tutumları ile çocuklarının değer düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanırken, ebeveynlerin otoriter ve izin verici tutumları ile çocuklarının değer düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin saptanması özellikle okul öncesi dönemde çocukların gelişim dönemi özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun olan yetiştirme yönteminin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutumu ile mümkün olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İkinci alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının genel değer düzeyleri, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak ebeveynlerin demokratik, koruyucu ve izin verici ebeveynlik tutumları ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmaktadır. Buna göre; annelerin demokratik ve koruyucu ebeveynlik tutumları babalara göre daha olumludur. Fakat babaların izin verici ebeveynlik tutumları annelere göre daha olumludur. Konuyla ilgili yapılmış araştırmalar incelendiğinde bu araştırmanın sonucundan farklı olarak ebeveyn tutumlarının ebeveyn cinsiyetine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Erzeybek, 2015; Göksu-Göktaş-Telmaç, 2010). Araştırmaların sonuçları arasındaki bu farklılık, ebeveynlerin içinde yetiştikleri kültür, bu kültürün belirlediği toplumsal cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet rollerinin yüklediği annelik ve babalık rollerindeki farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir.

Üçüncü alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Çocukların sorumluluk ve saygıya dayalı değer düzeyleri ebeveynlerinin yaşına göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri ebeveynlerinin yaşına göre farklılaşmaktadır. Buna göre;

*26-30 yaş arasındaki, 31-35 yaş arasındaki ve 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*31-35 yaş arasındaki ve 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 46 yaş ve üstü ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluğa dayalı değer düzeyleri 20-25 yaş arasındaki ve 46 yaş ve üstündeki ebeveynlerin çocuklarının genel değer düzeyleri, işbirliği, dürüstlük, dostluğa dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının işbirliğine dayalı değer düzeyleri 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının işbirliğine dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının dürüstlük ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin çocuklarının dürüstlük ve paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

Ebeveynlerin koruyucu ebeveynlik tutumları ebeveyn yaşına göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik, otoriter, izin verici ebeveynlik tutumları ebeveynin yaşına göre farklılaşmaktadır. Buna göre;

*26-30 yaş arasındaki, 31-35 yaş arasındaki, 36-40 yaş arasındaki, 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları 20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

*20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları 26-30 yaş arasındaki, 31-35 yaş arasındaki, 36-40 yaş arasındaki, 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

*20-25 yaş arasındaki ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumları 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

*26-30 yaş arasındaki ve 31-35 yaş arasındaki, 36-40 yaş arasındaki, 41-45 yaş arasındaki ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları 46 yaş ve üstü ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

*46 yaş ve üstü ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumları 26-30 yaş arasındaki ve 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin izin verici ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

Konuyla ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde bu araştırmanın bulgusundan farklı olarak ebeveyn tutumlarının ebeveyn yaşına göre farklılaşmadığını bulgulayan çalışmalara rastlanmıştır (Bedge, 2015; Erzeybek, 2015; Özyürek, 2004; Eroğlu, 2014). Araştırma sonuçlarından elde edilen bu farklılık, ebeveynlerin yaşam deneyimlerinin ve evlilik uyumlarının, ebeveynlik tutumu üzerinde yaştan daha fazla belirleyici etkisinin olabileceğini akla getirmektedir.

Dördüncü alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının genel değer düzeyi, sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluğa dayalı değer düzeyleri ebeveynin evlilik süresine göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; okul öncesi dönem çocuklarının paylaşımaya dayalı değer düzeyleri ebeveynin evlilik süresine göre farklılaşmaktadır. Buna göre, 5-10 yıl arası evlilik süresi olan ebeveynlerin çocuklarının paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 16-20 yıl arası evlilik süresi olan ebeveynlerin çocuklarının paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

Ebeveynlerin otoriter, koruyucu, izin verici ebeveynlik tutumları ebeveynin evlilik süresine göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak demokratik ebeveynlik tutumları ebeveynin evlilik süresine göre farklılaşmaktadır. Buna göre, 5-10 yıl arası evlilik süresi olan ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları 16-20 yıl arası evlilik süresi olan ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

Araştırma sonucu göstermektedir ki çocukların değer düzeyleri ve demokratik ebeveynlik tutumları, 5-10 yıldır evli olan ebeveynler lehine bir netice sergilemektedir. Bu durum evlilik süresinin çok az ya da ileri olmasının çocuk yetiştirme konusunda olumsuz bir durum olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Beşinci alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının sorumluluk, saygı, işbirliğine dayalı değer düzeyleri ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların genel değer düzeyleri, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmaktadır. Buna göre;

*2 çocuğu olan ailelerin çocuklarının dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 1 çocuğu olan ailelerin çocuklarının dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*2 çocuğu olan ailelerin çocuklarının genel değer düzeyleri, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri 4 ve üstü çocuğu olan ailelerin çocuklarının genel değer düzeyleri, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

*2 çocuğu olan ve 3 çocuğu olan ailelerin çocuklarının genel değer düzeyleri 4 ve üstü çocuğu olan ailelerin çocuklarının genel değer düzeylerinden daha yüksektir.

Ebeveynlerin otoriter, koruyucu, izin verici ebeveynlik tutumları ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tutumları ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmaktadır. Buna göre, 1 çocuğu olan ve 2 çocuğu olan ailelerin

demokratik ebeveynlik tutumları 4 ve üstü çocuğu olan ailelerin demokratik ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

Konuyla ilgili yapılmış araştırma sonuçları incelendiğinde görülmektedir ki, bu araştırmanın bulgusuyla benzer şekilde ebeveynlik tutumunun ailedeki çocuk sayısına göre farklılaştığı bulgulanmıştır (Bedge, 2015; Erzeybek, 2015; Özyürek, 2004). Bu durum, ebeveynlik deneyiminin her bir çocukta farklı yaşanması, ilk çocuktan sonra ebeveynlerin daha deneyimli olduğu ve bunun da yetiştirme tutumlarına yansıtıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Altıncı alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Ebeveynlerin demokratik, otoriter, koruyucu, izin verici ebeveynlik tutumları evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Okul öncesi dönem çocuklarının sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlük, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; okul öncesi dönem çocuklarının genel değer düzeyleri evde aile üyeleri dışında yaşayan birinin olup olmaması durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre, evde aile üyeleri dışında yaşayan biri olmayan çocukların genel değer düzeyleri, evde aile üyeleri dışında yaşayan biri olan çocukların genel değer düzeylerinden daha yüksektir.

Evde aile üyeleri dışında yaşayan biri olmayan çocukların genel değer düzeylerinin evde aile üyeleri dışında yaşayan biri olan çocukların genel değer düzeylerinden daha yüksek olması beklenilenin aksine bir sonuçtur. Değer ediniminde, çocukların geniş ailede yaşayan diğer üyelerden (büyükanne ve büyükbabalardan vb) daha çok şey öğrenebileceği fikrinden farklı olarak çekirdek ailenin yaşam şartlarındaki değişim ve çocukların okul öncesi eğitime dahil olma oranının eskisine göre artması gibi faktörler nedeniyle değer edinimlerinin de arttığını akla getirmektedir.

Yedinci alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının sorumluluk, saygı, işbirliği, dürüstlüğe dayalı değer düzeyleri annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların genel değer düzeyleri annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; çalışmayan annelerin çocuklarının genel değer düzeyleri, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri çalışan annelerin çocuklarının genel değer düzeyleri, dostluk ve paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir. konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmanın bulgusundan farklı sonuca ulaşılan bir çalışmaya da rastlanmıştır (Demirhan-İşcan,2007).

Ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları ebeveynin çalışıp çalışmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik, koruyucu ve izin verici ebeveynlik tutumları ebeveynin çalışıp çalışmama durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; çalışmayan annelerin demokratik ve koruyucu ebeveynlik tutumları çalışan annelerin demokratik ve koruyucu ebeveynlik tutumlarından daha olumludur. Fakat çalışan annelerin izin verici ebeveynlik tutumları çalışmayan annelerin izin verici ebeveynlik tutumlarından daha olumludur. Çalışmayan annelerin demokratik ve koruyucu tutumlarının daha yüksek olması ve çocuklarının da değer düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olması, çalışmayan annelerin çalışanlara göre çocuklarıyla ilgilenebilmek için daha fazla zamana sahip olmaları, çalışma ortamının oluşturduğu stres, olumsuz yaşantılar gibi negatif durumlarla karşılaşmıyor olmalarıyla açıklanabilir.

Sekizinci alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının sorumluluk, saygı, iş birliği, dürüstlük ve paylaşımaya dayalı değer düzeyleri çocukların yaşına göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların genel değer düzeyleri ve dostluğa dayalı değer düzeyleri çocuğun yaşına göre farklılaşmaktadır. Buna göre; 5 yaşındaki çocukların genel değer düzeyleri ve dostluğa dayalı değer düzeyleri 6 yaşındaki çocukların genel değer düzeyleri ve dostluğa dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

Ebeveynlerin demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici ebeveynlik tutumları çocuklarının yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarıyla ilgili araştırmadan elde edilen bu sonuç, örneklem grubuna dahil edilen çocukların yaşlarının 5-6 olmasıyla ilişkilendirilebilir. Yakın yaş aralığında çocuk yetiştirmede tutumsal farkın olmaması beklenen bir durumdur. Bundan farklı olarak çocukların değer düzeylerinin 5 yaş lehine olması şaşırtıcı bir sonuçtur. Çünkü çocukların yaşla birlikte gelişim düzeylerinde de gözlemlenen artış, değer düzeylerinde de artış olmasını beraberinde getirmelidir. Sonucun beklenilenden farklı olması, çocukların içinde buldukları sosyal çevrenin ve almakta oldukları okul öncesi eğitimdeki kalite farklılığının da bir sonucu olabilir.

Dokuzuncu alt amaca ilişkin sonuç ve tartışma;

Okul öncesi dönem çocuklarının sorumluluk, saygı ve dürüstlüğe dayalı değer düzeyleri, çocukların devam ettiği kurum türüne göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak çocukların genel değer düzeyleri, işbirliği, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeyleri çocukların devam ettiği kurum türüne göre farklılaşmaktadır. Buna göre; devlet anaokullarında eğitim gören çocukların genel değer düzeyleri, işbirliği, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeyleri özel anaokullarında eğitim gören çocukların genel değer düzeyleri, işbirliği, dostluk, paylaşımaya dayalı değer düzeylerinden daha yüksektir.

Ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları çocuklarının devam ettiği kurum türüne göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik, koruyucu, izin verici ebeveynlik tutumları çocuğun devam ettiği kurum türüne göre farklılaşmaktadır. Buna göre; devlet anaokullarında eğitim gören çocukların ebeveynlerinin demokratik ve koruyucu ebeveynlik tutumları özel anaokullarında eğitim gören çocukların ebeveynlerinin demokratik ve koruyucu ebeveynlik tutumlarından daha olumludur. Fakat özel anaokullarında eğitim gören çocukların ebeveynlerinin izin verici ebeveynlik tutumları devlet anaokullarında eğitim gören çocukların ebeveynlerinin izin verici ebeveynlik tutumlarından daha olumludur.

Araştırma sonucunun çocukların değer düzeylerinde devlet anaokulunda eğitim görenlerin lehine çıkması, okul öncesi eğitimdeki kalite farkı ile ilişkili olabilir. Örneğin, devlet anaokulunda öğretmenlerin lisans mezunu olma zorunluluğu, özel anaokullarında ise lise, önlisans mezunlarının ağırlıklı çalışıyor olması devlet anaokullarında verilen eğitimin kalite farkı olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında araştırma sonucunun ebeveynlerin demokratik ve koruyucu tutumlarında devlet anaokulundaki veliler lehine çıkması da demokratik ve koruyucu tutumlu ebeveynlerin devlet anaokullarını daha güvenli buldukları için tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

V. ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak şu öneriler sunulmuştur:

- Bu araştırmanın örneklemini yalnızca İstanbul ili Avrupa yakası 2016-2017 yılında okul öncesi eğitim almakta olan 800 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerinden evreni temsil edecek nitelikte daha büyük örneklem grubuyla böyle bir çalışma yapılabilir.
- Araştırmanın örneklemini yalnızca okul öncesi dönem çocukları ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Eğitimin farklı kademelerinde yeni uygulamalar yapmak değerler düzeyleri ile ebeveynlerin ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına yararlı olacaktır.
- Araştırmada çocukların değer düzeylerini ölçmek üzere Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Formu kullanılmıştır. Konuyla ilgili farklı bir ölçekle hem ebeveynlerden hem de öğretmenlerden alınacak bilgilerle anasınıfına devam eden ve etmeyen çocukların değer düzeyleri ölçülüp iki grup arasındaki farkın karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.
- Okul Öncesi öğretmenlerine çocuklarda değer edinimine yönelik yapılabilecek uygulamalara ilişkin hizmet içi eğitimler verilebilir.

- Araştırma sonucunda ebeveyn tutumlarının çocuklarda değer edinimi üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitim kurumlarınca, belediyelerce ebeveynlere yönelik bilgilendirici seminer ve eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, S. (2015). *İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi Ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Alguları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Aktürk, F. G. (2012). *Çocukta Değerler Eğitimi Açısından Üzeyir Gündüz'ün Eserleri*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Arslan, Ş. Z. Ve Yaşar, T. F. (2003). Yükselen Değer Kavramı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 8-11.
- Aydın, M. Z. (2010). Okulda Çalışan Herkesin Görevi Olarak Değerler Eğitimi. *Değerler Eğitimi Buluşması*, 2010-22.
- Aytemiz, T. (2010). *Ebeveynin Kişiliği, Çocuğun Mizacı Ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü Psikoloji Anabilim Dalı Gelişim Psikolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Begde, Z. (2015). *Öğretmen Ve Ebeveyn Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Karabük.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem Ve Pratik Çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bolattekin, A. (2014). *Anne-Babanın Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Tutumları Ve Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Can, S. (2013). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okulöncesi Eğitimden Yararlanma Düzeyleri İleanne-Babalarının Koruyucu Tutumları Arasındaki İlişki. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 115-130.
- Cihan, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 429-436.
- Çağdaş, A. (2002). Anne-Baba-Çocuk İletişimi, Nobel Yayınları, 147-163, Ankara.
- Çağdaş, A., Seçer-Şahin, Z. (2010). *Anne- Baba Eğitimi*. Kök Yayıncılık: Ankara.
- Çakıroğlu, A. (2013). *Değerler Eğitiminde Korku Kültürünün Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları Ve Öğretimi Anabilim Dalı, Bolu.
- Çengelci, T., Hancı, B., & Karaduman, H. (2013). Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.

- Çetin, C. N., Güngör-Aytar, A. (2012). İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Empatik Beceri Düzeyleri İle Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 478-488.
- Çetinkaya, N. (2016). *4-5 Yaş Arası Okul Öncesi Çocukların Sosyal-Duygusal Uyumunu İle Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki (Kars İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalı, Kars.
- Demircioğlu, H. (2012). *Altı Yaşında Çocuğu Olan Annelere Uygulanan Aile Eğitimi Programının Aile İşlevleri Ve Anne Baba Tutumları İle Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Demiriz, S., Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Eko- Nomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1): 105-122.
- Demiryürek, G. (2015). *Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980'den Günümüze)*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Erzurum.
- Dereli, E. (2012). Zihinsel Yetersizliği Olan Ve Olmayan Okul Öncesi Dönem Çocukların Anne-Babalarının Benlik Saygısı, Kaygı Düzeyleri Ve Anne-Baba Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, *The Journal Of Academic Social Science Studies International Journal Of Social Science*, 5(5), 475-491.
- Derman, M. T., Başal, H. A. (2013). Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri İle Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Dönmez, C., Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri İle Anne-Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dursun, A. (2010). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İzmir.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsanî Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 79-96.
- Emirhan T. (2016). *Değerler Eğitimi Bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Romanları*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun.
- Eroğlu, M. (2014). *0-6 Yaş Arası Çocuğa Sahip Anne Babaların Sosyo Ekonomik Durumlarının Ve Benlik Saygılarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin.

- Erzeybek, B. (2015). *Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimi Ve Öykülerin Türkçeye Katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya.
- Günalp, A. (2007). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Güngör, M. (2014). Okulöncesi Dönem Çocuklarının Televizyon İzleme Alışkanlıkları Ve Anne Baba Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 199-216.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim Düzeyinde Değerler Eğitimi Programının Etkililiği*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Kandır, A., Alpan, U. Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38.
- Karabulut-Demir, E., Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (Etö). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), 15-25.
- Karakuş, N. (2015). Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği), *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 251-277.
- Karaman, K., Akgül, İ. (2015). İlkokul Öğrencileri İçin Web Tabanlı Değerler Eğitimi Uygulaması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015(23), 87-100.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi ve Hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 198, 97-109.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 Ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, A., & Aktan, O. (2015). İlköğretim Okulları İçin Tavsiye Edilen 100 Temel Eserde Vurgulanan Değerler. *İlköğretim Online*, 14(1), 243-275.
- Kımtar, N. (2015). İlgili-Seven Anne-Baba Tutumları İle Din Ve Dindarlık Arasındaki İlişki Üzerine. *Dini Araştırmalar*, 18(46), 9-44.
- Kurnaz, A., Çiftçi, Ü., Karapazar, H. (2013). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilerin Değer Algılarının Betimsel Bir Analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 185-225.
- Kutlu, H. (2014). *Okul Öncesi Kurumuna Devam Eden 5 Yaş Grubu Çocukların Saldırganlık Eğilimleri Üzerinde Anne Baba Tutumu Etkisinin Psikanalitik Kuram Çerçevesinde İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Gelişim Psikolojisi Bilim Dalı, İstanbul.

- Navaro, L. (1987). *Beni Duyuyor Musun*, (6. Baskı). Ya –Pa Yayınları, İstanbul.
- Neslitürk, S. (2013). *Anne Değerler Eğitimi Programının 5–6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Neslitürk, S., Çeliköz, N. (2015). Okul Öncesi Değerler Ölçeği Aile Ve Öğretmen Formunun Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 19-42.
- Neslitürk, S., Özkal, N., & Sibel, D. A. L. (2015). 5-6 Yaş Çocuklarının Değer Kazanım Süreçlerine Anne Değerler Eğitimi Programının Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 883-889.
- Ogelman, H. G., Sarıkaya, H. E. (2015). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 81-100.
- Orçan, M. (2004). *Anaokuluna Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Gelişimlerinin Algılanan Anne-Baba Tutumları Ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Oruç, C. E. M. İ. L. (2010). Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Ahlaki Değerler Eğitimi. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi*, 1(2), 37-61.
- Özbey, Ç. (2004). *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Özden, E. Z. (2006). *Farklı Anne-Baba Tutumlarının Çocukların Televizyon Programlarında Rol Alması Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Özen, Y., Güteryüz, K., Özen, H. B. (2012). İlköğretim 1-3. Sınıf Hayat Bilgisi, 4-5 Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerler Ve Değerler Eğitiminin İncelenmesi. *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (4), 277-286.
- Özgülük, G. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Tam Ve Yarımlık Eğitim Programlarına Göre 5–6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Ve Duyusal Gelişiminin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkafacı, A., (2012). *Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu İle Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özyürek, A., (2004). *Kırsal Bölge Ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı, Ankara
- Palut, B. (2008). Düşünme Stilleri Ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişki, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-11.
- Parsak, B., (2015). *Ebeveyn Tutumları İle Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Problemleri Arasındaki İlişkide Çocukların Empati Ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Rolü*, Yüksek Lisans

Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Aydın.

Samur, A. Ö. (2011). *Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Ve Duygusal Gelişimlerine Etkisi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sapsağlam, Ö. (2015). *Anasınıfına Devam Eden Çocuklara Uygulanan Sosyal Değerler Eğitimi Programının Sosyal Beceri Kazanımına Etkisinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Sevim, Z. (2013). *Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Uşak.

Smith P.K., Cowie H., Blades, M. 2005. *Understanding Children's Development* (4. Edt.). Blackwell Publishing, USA.

Sözkesen, A. (2015). *60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Susar-Kırmızı, F. (2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259.

Şanlı, D. (2007) *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Şanlı, D., Öztürk, C. (2015). Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları Ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 240-246.

Şanlı, D., Öztürk, C., (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 32, 31-48.

Tahiroğlu, M , Aktepe, V . (2015). Değerler Eğitimi Yaklaşımlarına Göre Geliştirilen Etkinliklerin Demokratik Algı ve Davranışlar Üzerine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (30), 309-345.

Tatlilioğlu, K. (2012). Okul Öncesi Dönemde Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi. *Turan-Sam*, 4(15), 83-91.

Tazel-Şahin, F., Özyürek, A. (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.

Temur, Ö. D., Yuvacı, Z. (2014). Okul Öncesi Değer Eğitimi Uygulayan Okullardan Seçilen Değerlerin Ve Etkinliklerin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.

Tulumcu, F. İ., Tulumcu, F. M. (2015). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535-560.

Uyanık-Balat, G.(2007). İlköğretime Başlayan Çocukların Anne Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Okul Öncesi Eğitimden Yararlanma Düzeylerine Göre İncelenmesi, *Eğitim Ve Bilim*, 32(143), 89-99.

- Ünal-Güçlü, G. (2015). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranışlarıyla Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Yaka, Ş., Yalçın, D., Denizli, E. (2014). Okul Öncesi Eğitimde Verilecek Öncelikli Değerlere İlişkin Veli Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(28), 169-192.
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi Eğitimde Yeni Ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H., (1998). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazar, T., Erkuş, S. (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldız, E., & Behice, E. R. C. İ. (2011). Anne Baba Tutumları İle Adölesan Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 6-11.
- Yılmaz, R. (2010). *Farklı Sosyokültürel Seviyelerdeki 6 Yaş Grubu Çocukların Kelime Dağarcıklarının, Anne Baba Tutumları Açısından İncelenmesi (Aydın İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Bölümü İlköğretim Anabilim Dalı, Aydın.
- Yılmaz-Bolat, E., (2011). *Anne Baba Eğitiminin Beş–Altı Yaş Çocuğa Sahip Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutum Ve Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Yuvacı, Z., Şafak, M., & Şirin, N. (2013). Okulöncesi Çocuklarına Değer Eğitimi Verirken Davranış Geliştirme Merkezli Öğrenme Yöntemi Uygulayan Öğretmenlerin Görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, (5), 122-134.
- Zeteroğlu-Şahin, E., (2014). *Altı Yaşındaki Çocukların Anne Baba Tutumları İle Çoklu Zekâ Alanları Ve Grup İçi Etkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Bursa.